ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 193 (1793)
АВГУСТЫН 16
ВТОРНИК
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгые һуладхахагүй

...Центральна Комитедэй ...үүдэй шиидхэбэринүүдээр ...он манай республикын ...үүд болон механизатор...ахынгаа гол шухала һалба...о малажалые улам саашa...жөөхын түлөө эрид шууд ...байна. Тэдэнэй габьяата ...ашаар ниитын малай тоо ...нилээд олошороо, ашаг шэ...шэлнэ.

...й ашаг шэмые саашадань ...үлхын тулада горьтой хү... ябуулагдана. Һүүлэй хоёр... жэл соо малай байха шэнэ ...үүд олоор баритдаһан бай...лаа шэмэтэ тэжээлээр ханга...лгсор республикын колхо...гэрэтшэ хабар табяад мян...тарта кукуруза тариһан, ...силос дараха барилгануу...оор бүтээһэн, бүтээжэшье

...үедэ хаа хаанагүй үбһэ ...ябуулагдажа байнхай. ...кын түрүү колхозууд ба ...үбһэндэ хаһа саг соогоо ...гээр ороод, ниитынгээ мал...д хүрэхэ үбһэ бэлэдхэжэ ... Жэшээлхэдэ, Прибайкаль...агай Хрущевой нэрэмжэтэ ...жахын артель июлиин эхин ...үбһэ сабшалга эхилээд, мү...ээл бэлэдхэхэ түсэбөө гүй...гээ. Тус аймагай «Заветы ...», Сталинай нэрэмжэтэ кол... тэжээл бэлэдхэлгын хүдэл... мүн лэ эмхитэйгээр ябуул...э һүрилхэ түсэбөө дүүргэхэ ... Мүн Байкало-Кударын, ...ын, Түнхэнэй аймагуудта ...шээ харуулһан колхозууд

...эл бэлэдхэлгэдэ МТС-үүд ...гэ дүүргэхэ байна. Респуб... олонхи МТС-үүд энэ шухала ...о бэелүүлхын тулада үбһэ ...ын комплексно бригадануу...дхэһэн байгаа. Түрүү бри...д үбһэ хуряалга дээрэ хү... Жэшээнь, Хэжэнгын, Ивол...ТС-үүдэй түрүү агрегадууд ...муудаа һаадгүйгөөр ябуул...шье, олон МТС-үүд үбһэ ху... машинануудые муугаар ...на.

...эл бэлэдхэлгын хүдэлмэри ...ка дотор юрэнхы дээрэ ...тагүйгөөр ябуулагдажа бай... сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Заиг... Кяхтын, Яруунын, Хориин, ...эбэрэй ба бусад аймагууд ...сабшаха түсэбөө оройдоо 30—...ент дүүргэһэн байна.

...аймагууд ямар шалтагаан...ожо тэжээл бэлэдхэлгые ...ээр хойшонь татанаб гэхэ... аймагуудай партийна болон ...э организацинууд, мүн МТС-...о хуряалгын ябасые түргэд... тулада зохихо хэмжээ абаа...урсагдаһан аймагуудай за...хозууд тэжээл бэлэдхэлэй ...рние тон ехэ гээгдэлтэйгээр ... байна. Жэшээнь, Заиграйн ... абаад үзэе: Эндэхи олонхи ...уд август һарын гаратар ... жэгдэрэн ороотүй байгаа. ...ын, Маленковой, Орджони... нэрэмжэтэ колхозууд хаһа ...оо машина зэбсэгүүдээ бэ...үй байһан дээрэһээ, мүнөө...отор үбһэнэй машинануу...эд гаргаадүй байһаар. Гад-

на, тэжээл бэлэдхэлгэдэ ябаһан колхознигуудай ажал муугаар эмхидхэгдэнэ. Бороо хурын бага байһан дээрэһээ үбһэ ногоон муугаар ургаба гэхэ мэтын шалтагаануудые урдаа баряад, үдэрэйнгөө даалгабарние дүүргэдэггүй хүнүүд эдэ колхозуудта бии байна. Мүн энэ аймагай Курбын, Ново-Брянска МТС-үүд өөһэдынгөө мэдэлдэ байһан тракторна косилкануудые, тармуурнуудые хүсэд гаргаагүй. Хориин, Баргажанай, Зэдын аймагуудта иимэрхүү баримтанууд үзэгдэнэ. Хориин МТС харьяата колхозуудтаа 8 мянган гектар сабшаха ёһотой аад, августын 10-най мэдээгээр арай шамай гэжэ нэгэ мянган гектар сабшаа.

Үбһэ сабшалгатай хамта силос даралгые үргэнөөр ябуулха шухала. Гэбэшье, энэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Августын 10-най мэдээгээр республикын олонхи колхозууд силос даралга эхилээдүй байна. Баргажанай, Курумканай аймагуудта тонношье силос дарагдаагүй. Мүн Зэдын, Мухаршэбэрэй, Сэлэнгын, Тарбагатайн, Заиграйн аймагуудай колхозууд мүртэй юумэ хээгүй шахуу.

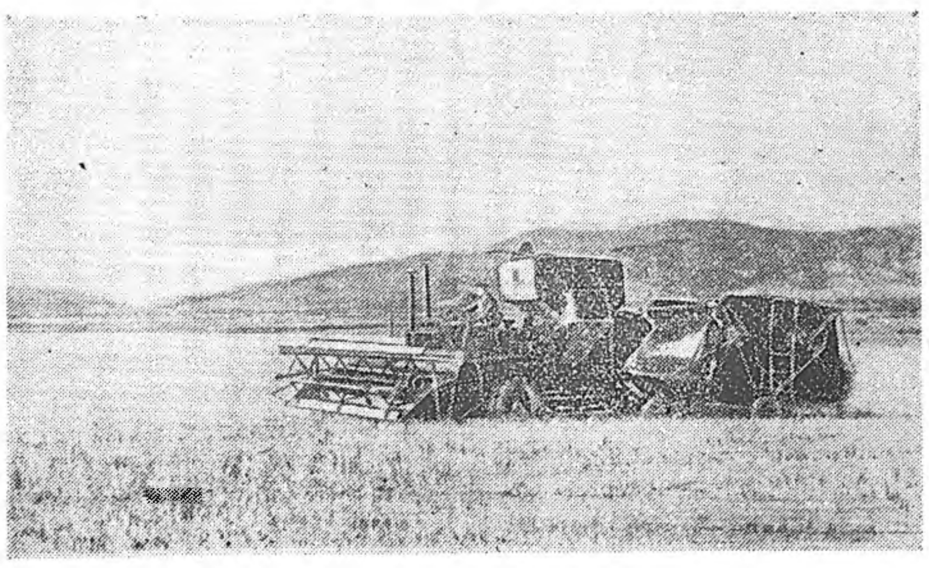
Тэжээл бэлэдхэлгэдэхи эдэ бүхы дутагдалнуудтай саашадаа эбсэжэ болохогүй. Ерэхэ үбэлжэлгын үедэ малаа үбһэ тэжээлээр гүйсэд хангахын тула үбһэ хуряалгые шамдуулха хэмжээнүүдые дары абаха хэрэгтэй. Мүнөө саг ошожо, таряа хуряалга эхилбэ. Хэрбээ ойрын хэдыхэн үдэрнүүдтэ тэжээл бэлэдхэлгые хурдадхажа шадаагүй һаа, һайн шанартай үбһэ суглуулжа абахань бэрхэтэй болохо байна. Тиимэһээ нютагуудтахи партийна ба советскэ органууд, МТС-үүд болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд бүхы анхаралаа үбһэ хуряалгада хандуулха зэргэтэй. Нэн түрүүн бии байһан бүхы техникые үбһэндэ гаргаха, тэрэниие зүбөөр ашаглаха, ажалай эмхидхэл һайжаруулха шухала. Мүнөө жэлдэ олонхи аймагууд үбһэ ногооной ургасын муу байһан дээрэһээ бургааһа шугы, ой модон соогуур, намагтай, болдогтой газарта ургаһан үбһэ орхингүй, сабшажа абаха ёһотой. Тиимэһээ гар хажууршадые олоор табиха, ургаһан ногооe һайнаар, сэбэрээр сабшажа абаха шухала.

Партиин XX съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөе бүри ехээр үргэдхэхэ, тэрэнэй дүнгүүдые хододоо гаргажа байха хэрэгтэй. Колхозуудай болон МТС-үүдэй партийна эхин организацинууд ажалшадай дунда саг үргэлжэ ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха, илангаяа партиин Центральна Комитедэй июльскэ Пленумэй тогтоолтой тэдэниие танилсуулха уялгатай. Гадна, СССР-эй Верховно Соведэй һая боложо дүүрэһэн сессиин материалтай бүхы ажалшадые танилсуулха шухала. Эдэ бүхы хүдэлмэри ябуулгада колхозууд болон МТС-үүдэй парторганизацинуудай агитаторнууд бүгэдөөрөө хабаадалсаха зэргэтэй.

Ниитынгээ малда хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ гээшэ колхознигуудай, механизаторнуудай, хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй нэрэ хүндын хэрэг мүн болоно.

Таряагаа богонихон болзор соо, эрхим шанартайгаар хуряахын, үбһэ тэжээл ехээр бэлдэхын түлөө тэмсэе

◆ Таряа хуряалгада бэлэдхэлэй дутагдалнуудые дары усадхаха. ◆ Үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ.

Иволгын аймагай Андреевэй нэрэмжэтэ колхоз шэнписэ ба хара таряа хуряажа эхилбэ. Мүнөө эндэ түрүүшын 30 гектарай тарян хуряагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбайнер Вениамин Сергеевич Житихин тус колхозой поли дээрэ шэниисэ хадажа ябана.

А. Мантаевай фото.

Түрүүшын гектарнууд хадагдаба

Иволгын аймагай Андреевэй нэрэмжэтэ колхоз 500 гаран гектарта ороoһото культурануудай тарилга мүнөө хабар хэһэн байна.

Сотниково тосхоной баруун урда хүндыдэ зуугаад гектар шэниисын, хара тарянанай ургаса эдеэшэжэ, Иволгын МТС-эй хоёр комбайн августын 11-дэ тэндэ таряа хадажа захалаа. Нэгэниинь самоходно комбайн. Комбайнераар Вениамин Житихин Николай Посельскитэй хамта хүдэлнэ.

—Комбайнмнай нёдондонойхидоо орходоо һайнаар заһабарилагдаа. Гэбэшье, комбайнаймнай гидроподъёмник хуушан. Мүнөө жэл манай МТС энэ частиие абаагүй. Энэ ушарһаа боложо, хедерээ үргэхын тула комбайнаа зогсоонобди. Иигэжэ ехэ саг гээтдэнэ,—гэжэ нүхэр Посельский хөөрэнэ. Вениамин Житихин Николай Посельский хоёрой жолоододог комбайн түрүүшын үдэр энэ тэрэ юумэнэй дутамаг дээрэһээ хахад үдэр хүдэлбэшье, мүнөө 15 гектар хадажа, 90 центнер таряа сохибо. Ороoһо таряа гээхэгүйн тула тэдэнэр комбайндаа зерноуловительнуудые тодхохоһоо гадна, доогуур хадана. Тиигэжэ богони болзор соо 500 гектар таряа хадаха уялгаяа комбайнернууд нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхээр шиидэнхэй.

Тус колхоздо Дмитрий Власьевскиин жолоододог «Коммунар» комбайн мүн лэ таряа хадана. Хоёр үдэрэй туршада энэ комбайн 15 гектар хара таряа хуряажа, 100-гаад центнер сохёод байна. «ДТ-54» тракторай эбдэрһэн дээрэһээ энэ агрегат үнгэрэгшэ хоёр үдэрэй туршада хахад үдэр шахуу һаатаа.

— Түрүүшын үдэрнүүдтэ элирһэн дутуу дундануудаа саашадаа усадхажа, 300 гектар талмайн таряа гээлтэ хоролтогүйгөөр, богони болзор соо хуряаха гэһэн уялгаяа дүүргэхын түлөө оролдохоб,—гэжэ нүхэр Власьевский мэдүүлнэ.

Андреевэй нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд МТС-эй техникэдэ найдаад, жатка болон таряа хуряалгын бусад машинануудые хуряалгада бэлэдхээгүй. Мүн таряа хатааха, сэбэрлэхэ механизмууд бэлэн бэшэ. Хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдтэ гараһан дутуу дундануудаа бушуу усадхажа, таряагаа богони болзор соо, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряахын тула колхозой правлени бүхы хүсэеэ элсүүлхэ ёһотой.

Д. Самбуев.

Таряан түүбэрилэн хадагдажа захалаа

БИЧУРА, **(Телефоноор абтаба).** Аймагай машинно-тракторна станцинууд болон колхозууд КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоод, ургаса хуряалгые богони болзор соо, эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ гэжэ шиидэнхэй. МТС-үүдэй комбайнууд болон таряа хуряалгада хэрэглэгдэхэ машина зэбсэгүүд үни хада заһабарилагдажа дүүрээд, поли дээрэ гаргагданхай. Колхозуудшье үбһэ хуряалгынгаа хүдэлмэринүүдэй хажуутаар полевой стануудаа, таряанайнгаа тогуудые, амбаарнуудые, тэргэ тоноггуудые болон бусад зэр зэмсэгүүдые саг болзортонь заһабарилһан, бэлэдхэһэн байна.

Аймагай колхозууд таряанайнгаа зарим полинуудые түүбэрилэн хадажа захалаа. Жэшээлхэдэ, Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо зарим полинууд хадатдажа захалһаар хэды хоножо байна. Энэ колхозой гэшүүд Окино-Ключевскойн МТС-эй механизаторнуудтай хамтадаа нягта барисаатайгаар ажаллажа, энэ жэлдэ ороoһо таряанай муу бэшэ ургаса ургуулаа. Колхоз энэ жэлдэ тарилгынгаа 4 мянга гаран гектар талмайн га бүриһөө дунда зэргээр 10 центнер, зарим ехэ ехэ полинуудай — 300—400 гектар полинуудай—га бүриһөө 15—20 центнер ургаса хуряахаар хараална.

Мүн тэрэшэлэн Бичурын МТС-эй харьяата Кировэй нэрэмжэтэ, «Защита Мира» колхозууд шэниисын зарим полинуудые хадажа захалаа. Ургаса хуряалгые богони болзор соо дүүргэхын тулада «Защита Мира» колхозойхид зарим полинуудые тракторна жаткаар хадажа байна. Тэрэ таряан һүүлдэ тусхай түхеэрэлгэтэй самоходно «С-4» маркын комбайнаар суглуулагдажа сохигдохо юм.

Энэ үдэр аймагай зарим колхозууд, жэшээлхэдэ, Молотовой нэрэмжэтэ колхоз кукурузын эшэ намаануудаар силос даража захалба.

Д. Очиров.

Комбайнууд бүлэг бүлэгөөрөө хүдэлнэ

КЯХТА, **(Телефоноор абтаба).** Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Зыряновка нютагай 300 гаран гектарта таригдаһан шэниисэ хүсэд эдеэшээ. Августын 13-най үдын эдеэлгэнһээ хойшо Кяхтын МТС-эй самоходно 3 комбайн шэниисын полиин захаһаа орожо аймаг доторoo эгээн түрүүн таряа хадалга эхилбэ... Комбайнернуудаар Иннокентий Сукнёв, Геннадий Русанов, Григорий Федосеев гэгшэд хүдэлнэ. Тэдэнэй нэгэниинь И. Сукнев—үнинэй дүршэл шадабаритай болоһон комбайнер юм. Тэрэ нүхэр самоходно комбайнаар сүүдхэ бүридэ 20—25 гектар хадаха уялгаяа дүүргэхээр бэлэн. Тэдэ гурбан комбайнууд нэгэ полидо оронхой, тус тустаа загонтой, хоорондоо мүрысэн хүдэлмэрилнэ. Тиигэжэ түрүүшын үдэр хамтадаа 20 гектар таряа хадаа.

Таряа хуряалгын урда тээ комбайнова агрегадуудта хүдэлхэ хүнүүд томилогдоһон байгаа. Теэд хуряалгын эхилхэдэ колхозой правлени томилһон хүнүүдээ агрегадуудтань асараадүй байһан байна. Гадна, таряанай тогууд болон бусад хэрэгсэлнүүд һайса бэлэдхэгдээгүй.

А. Нагаслаев.

Кукурузаар силос дарана

Энэ жэлдэ Хориин аймагай «Улаан Одон» колхоз 150-яад гектарта кукуруза тариһан юм. Колхозой кукуруза ургуулха звеногойхид Хориин МТС-эй 9-дэхи тракторна бригадын механизаторнуудтай хамта тарилгын хойноһоо харууһалга һайнаар эмхидхэжэ, муу бэшэ ургаса ургуулаа. Зарим полинуудай га бүриһөө 180 центнер хүрэтэр силостэ оруулагдаха ногоон эшэ намаанууд хуряагдахаар багсаагдана.

Энэ зундаа колхознигууд силоснэ барилгын ехэ хүдэлмэри хээ. Хамта 2 мянган тонныи багтаамжатай силоснэ барилганууд шэнээр хэгдэһэн байна. 4 метр гүнзэгы 8—8 таһалгатай хоёр траншей шулуугаарханалагдажа бариглаа.

Мүнөө энэ колхозойхид аймаг соогоо түрүүлэн кукурузынгаа зарим полинуудые тракторна сенокосилкаар сабшажа, эшэ намаануудаарнь силос даража захалба. Мүнөө түрүүшын 50 гаран тонно силос дарагдаад байна. Энэ хүдэлмэридэ ашаанай 3 автомашина, 20 хүн, тракторна нэгэ силосорезкэ, тракторна сенокосилка табигдаа. Мүнөө Үдын гол гэжэ газартахи 60 гектар кукурузын поли хуряагдажа байна. Һаяар 90 гектар уһалагдадаг полидо орогдохонь.

Ц. Дандаров.

Бэлэдхэл муутай МТС

Селендумын МТС-эй харьяата колхозуудай полинуудта таряанай ургаса хэзээ хэзээнэйхиһээ һайн. Зарим газарта хадахаар боложо байна. Теэд эндэхи МТС, тэрэнэй харьяата колхозууд таряа хуряалгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулна.

Тус МТС комбайнуудай заһабарилга һаяхан дүүргээ. Гэбэшье, заһабарилгын шанар һайн гэхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, комбайнуудай зарим детальнууд мууса заһабарилагдаһан байна. Илангаяа хадаха аппарадууд мууса һуулгагдаһан ба хурсадхагдаһан байха юм. Мууса заһабарилагдаһан моторнууд зарим комбайнуудта габигдаа. Энээндэ Селендумын мотоpо-заһабарилгын завод ехэхэн зэмэтэй.

«Коммунар» комбайнуудай выхлопной трубанууд тэрэшэлэн муугаар заһабарилагдаа. Гадна, комбайнуудай соломокопнительнуудые ехэ хэмжээтэй болгохоор байбашье, эндэхид энээниие хээгүй байшоо.

Селендумын МТС-эй таряа хуряалгын машинануудые хэр зэргэ бэлэдхэһэниие шалгахадаа аймагай комисси эдэ дутуунуудые элирүүлжэ шадаагүй.

КПСС-эй Центральна Комитедэй июльскэ Пленум таряа хуряалгын эхилхэһээ урид комбайнова агрегадуудта хүдэлхэ хүнүүдые томилхо, комбайнда ажаллаха бусад хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн олохые, комбайные зогсоонгүйгөөр бункерһаань ороoһо буулгахын тула хэрэгтэй транспорт бэлэдхэхые, горючи болон уһа зөөхэ колхознигуудые томилхые эриһэн байна. Гэбэшье, тус МТС-эй болон харьяата колхозуудайнь хүтэлбэрилэгшэд партиин ЦК-гэй Пленумэй энэ эрилтые дүүргэжэ шадабагүй. Ямар агрегадта хэнэй ажаллахань үшөө мэдэгдээгүй байгаа. Энээн тушаа комисси абяа шэмээ гаргангүй үнгэрөө һэн.

Комбайнова агрегат бүхэндэ тэрэнэй хадаха участогые даалгажа үгэхэ, комбайнернууд тэдэ участогуудаа тушаажа абаха ёһотой. Теэд, МТС-эй комбайнернууд таряанайнгаа участогуудые эртэнһээ тушаажа абаагүй байна.

— Би Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилхэб. Теэд ямар участогуудые хадаха байһанаа үшөө мэдээгүй байнаб,—гэжэ комбайнер нүхэр Филин хэлэбэ.

МТС-эй главна агроном нүхэр Шубакова участок бүхэндэ ябажа. таряанай ургасын хэмжээе үзэжэ тодорхойлоод, комбайнернуудтань тушаажа үгэхын орондо, миил кабинедтээ һуугаад, ургасын хэмжээе таамагаар багсааһан байна.

— Би өөрөө комбайнернуудай хабаадалгагүйгөөр таряанай ургасын хэмжээе тодорхойлооб,—гэжэ нүхэр Шубакова хэлэнэ, — мүнөө жэлдэ комбайнууднай бүлэг бүлэгөөрөө хүдэлхэ байна. Тиимэһээ комбайнова агрегадуудта таряанай участогуудые тушаажа үгөөншьегүй һаа, хамаагүй.

Таряанай ургасын хэмжээе тодорхойлжо, МТС-эй хүдэлмэриин шанарые мэдэхэ зэргэтэй. МТС-эй главна агроном нүхэр Шубакова таряанай ургасын хэмжээе тодорхойлхо хэрэгтэ ёһо тэдыгээр хандажа, ехэ алдуу хэһэн байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ тус МТС-эй харьяата колхозуудта хушалтатай тогуудай үсөөн байһан дээрэһээ комбайнһаа гараһан таряан заримдаа газар дээрэ адхагдалаг һэн. Мүнөө жэлдэ иимэ ябадал дахин дабтахагүйн тула эндэхи колхозууд хушалтатай тогуудые олоор бариха ёһотой гэжэ һанагдамаар. Гэбэшье, хушалтатай нэгэшье ток колхозуудта мүнөө жэлдэ шэнээр баригдаагүй. Жэшээлхэдэ, Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз оройдоо нэгэ тогтой. Ядахадаа тэрэншье һайса заһабарилагдаагүй байһаар.

Энэ колхозой центртэ гурбан комбайн таряа хадахань, теэд гараһан бүхы таряае хадагалха хушалтатай ток байхагүй. Энээн тушаа колхозой правлени юу бодоно гээшэб?

Мүн Калининай нэрэмжэтэ колхоз хушалтатай тогуудаар тон үсөөн. Энэ колхоз мүнөө жэлдэ нэгэ ток шэнээр бариха ёһотой аад, юушье хээгүй.

—Комбайнуудһаа гараһан таряагаа хаана хатааха, сэбэрлэхэ гэжэ байнат?—гэжэ асуухада, колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Цыдыпов иигэжэ харюусаба:

—Хушалтатай тогуудые таряан-ажалай бригада бүхэндэ нэгэ нэгые бариха гэжэ хэлсэһэн байгаабди. Теэд эдэ хэлсэһэнээ хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ гэхэдэ хүн байхагүй.

Таряа хуряалгын дүтэлшоод байхада колхозой правлени, тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Цыдыпов «хүн үгы» гэжэ шалтаад һуухань тон гайхалтай. Хэрбээ хүдэлмэриин хүсэнэй дутамаг хада шефскэ туһаламжа үзүүлдэг промышленна предприятинуудтай хэлсэжэ, энэ хүдэлмэриие ябуулжа болохоор байгаа. Гадна эндэхи колхозууд, илангаяа Калининай ба Хрущевой нэрэмжэтэ колхозууд байһан тогуудаа механизацилха талаар юушье хэнэгүй. Эндэ таряа сэбэрлэхэ машинанууд, электромоторнууд, механизированнэ сушилканууд бүри байхагүй. Жэшээлхэдэ, Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой Тоёон гэжэ нютагтахи хушалтатай тогто ехэхэн таряан сэбэрлэгдэхэ, хатаагдаха ёһотой. Гэбэшье, таряа сэбэрлэхэ, хатааха механизмууд үсөөн.

Эндэхи МТС-эй харьяата колхозуудта таряанай склад, амбаарнууд тон үсөөн. Жэшээнь, Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз оройдоо нэгэ складтай. Тэрэнь мүнөө хүрэтэр заһабарилагдаагүй байһаар. Мүнөө жэлдэ таряанай ехээр гарахада хаана хадагалха гэжэ байнаб?

МТС-эй харьяата алиншье колхоздо полевой стануудые заһабарилга эхилнэгүй.

Таряа хуряалгын хаһа саг оробо. Тиимэһээ МТС болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд таряа хуряалгада бэлэдхэлэй талаар бии байһан дутуу дундануудаа дары саг соонь усадхажа, ажахын политическэ удхашанартай энэ кампаниие амжалтатайгаар үнгэргэхэ ёһотой.

Б. Ширеторов, манай корреспондент.

Корейн сүлөөлэгдэһөөр 10 жэлэй ой

Москва городой олониитын баярай суглаан болобо

...е Советскэ Армиин сүлөөл...рбан жэлэй ойе Москвагай ...тэ үргэнөөр тэмдэглээ. Энэ ...рюулагдан августын 13-да ...удай байшангай Колонно зал ...рай суглаан болоо. Энэ суг...ССР-эй Культурын Минис..., Профессиональна Союзуу...союзна Центральна Совет ...ин оронуудтай культурна ...барисаа байгуулха Бухэ... Общество эмхидхэһэн байна. ...агай предприятинуудай тү..., элитэ ехэ эрдэмтэд, уран...шод, уранзурааашад, Советскэ ... түлөөлэгшэд. һурагшад-за...ул Колонно зал соо сугларaa. ...лэн Москвада байдаг хэдэ хэдэн посольствонуудые толгойлогшонор суглаан дээрэ байлсаа.

ВОКС-ын правлениин түрүүлэгшэ профессор А. И. Денисов баярай суглаа нээхэ зуураа, тобшо үгэ хэлээ. Корейн сүлөөлэгдэһөөр арбан жэлэй ой тухай РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. М. Пузанов элидхэл хээ.

Баярай суглаан дээрэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикаһаа Москвада байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Ли Сан Чо мүн лэ үгэ хэлээ.

Баярай суглаанай һүүлээр ехэ концерт болоо.

(ТАСС).

Индиин мэргэжэлтэд Москвада ерэбэ

...ин мэргэжэлтэдэй делегаци ...да ерээ. Делегациин состав...дбэриин министрын орлогшо ... Кер, хамта арбан нэгэн хүн

...металлургиин, хүндэ маши...лгын предприятинуудтай ...ын тулада делегаци Советскэ Союзда ерээ. Энэ аяншалга Индидэ металлургическа завод бариха тухай СССР-эй Правительствын ба Индиин Правительствын хоорондо баталагдаһан хэлсээнэй ёһоор хэгдэһэн байна.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Социалистическэ мүрысөө эмхидхэлгэдэ ёһо тэдыгээр хандана

Табадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдэй ёһоор, Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой олохон цехүүдэй коллективүүд шэнэ амжалтануудые туйлаһан байна. Социалистическэ мүрысөөе үнэхөөр эмхидхэһэн коллективүүд абаһан уялгануудаа үлүүлэн дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ. Хэрбээ, үйлэдбэридэ ямар нэгэн шэнэ арга боломжо элирүүлэгдээ һаань, социалистическэ уялгаяа дахин хараха, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абадаг байна.

Шэрэм шудхалгын цехын хүдэлмэришэд табадахи табанжэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхын зорилгоор тодорхой уялгануудые жэлэй эхиндэ абаа һэн. Тэндэхи партийна эхин организаци социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ ба хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ профсоюзна организациин эдэбхиие дээшэлүүлхын түлөө ехэхэн оролдолго гаргаа. Тэрэнэй ашаар профсоюзай гэшүүд, түрүү хүдэлмэришэд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Жэлэй эхинһээ хойшо хүдэлмэришэдэй зүгһөө шэрэм шудхалгын шанарые һайжаруулха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ тушаа 85 дурадхалнуул ороо. Тэрэнэй 40-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн байна. Жэшээнь, 20 гаран хэрэгсэлтэ зүйлнүүд мүнөө машинаар хэблэгдэдэг болоо.

Мүрысөөндэ хабаадагшадай дунда һуралсал эмхидхэхэ, үйлэдбэриин эмхидхэлгые һайжаруулха, дүй дүршэлөө халан абалсаха асуудалнуудта цехын партийна эхин организаци ехэхэн һаналаа табидаг. Ханын газетэ, «Дайшалхы хуудаһан» саг үргэлжэ гаргагдадаг. Эдэ бүхы хэмжээ-ябуулгануудые абаһанай ашаар тус цехынхид табадахи табанжэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь хараа урид, июниин 27-до дүүргэһэн байна.

Гэбэшье, заводой партийна комитет, нэн түрүүн тэндэхи профсоюзна комитет (түрүүлэгшэнь нүхэр Таловирка) социалистическэ мүрысөөе һайнаар эмхидхэдэг цехын хүтэлбэрилэгшэдэй дүй дүршэлые олоной шадабари болгохын тула өөдтэй юумэ хэнэгүй. Тэрээн дээрэһээ заводой олохон цехүүдтэ социалистическэ мүрысөөн тон муугаар, ёһо тэдыгээр эмхидхэгдэнхэй. Жэшээнь, паровоз задалдаг цехын партийна болон профсоюзна организацинууд, цехын хүтэлбэрилэгшэд социалистическэ мүрысөөнэй ябасые хаа-яа боложо һонирходог.

Эндэ хүдэлмэришэдэй социалистическэ уялга абаал һаань, хэрэг дүүрээ гэжэ тоолодог. Тиигээд һарын һүүлдэ тэрэ уялганууд тушаа юрэнхы дээрэнь һануулга хээд лэ үнгэршэдэг байха юм. Мүрысөөндэ хабаадаһан хүнүүдэй тоое гаргахадаа уялга бэшэхэ бланк хубаажа үгэһэнөөрөө тоолодог. Теэд уялгануудыншье тодорхой бэшэ, миил юрэнхы үгэнүүдээр бэшэгдэнэ. Жэшээнь, слесарь Ваганов өөрынгөө уялга соо нигэжэ бэшэнэ: «Угаадаг машинаяа ходо сэбэрээр, нягтаар барижа байхаб», «олониитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадахаб». Иимэ уялганууд ямар туһа үгэхэ гээшэб? Юушье үгэхэгүй.

Бүхы бригадаараа абаһан уялгануудаа дүүргэхын тула хүн бүхэнэй ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Тиимэһээ хүдэлмэришэн бүхэн тодорхой уялгануудтай байха ёһотой бшуу.

Тэрээнһээ гадна, мүрысөөндэ хабаадагшадые элдэб хэрэгсэлнүүд болон техническэ туһаламжаар таһалгаряагүй хангаха ябадалда зарим хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа табинагүй. Илангаяа паровоз хабсаралгын цех энэ талаар ехэ дутагдалнуудтай.

КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленум эдэ бүхы дутагдалнуудые дары усадхахые эринэ. Теэд цехын начальник нүхэр Стрельников, месткомой түрүүлэгшэ нүхэр Лебедев гэгшэд хүдэлмэреэ шэнэдхэн һайжаруулхын түлөө оролдоногүй. Эдэ хүтэлбэрилэгшэд уралан нарижуулха ба ухаалан зохёохо хэрэгтэ мүн лэ анхаралаа табинагүй. Мүнөө үедэ ороһон 5 дурадхалнуудай нэгэниинь лэ арай гэжэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Гадна, социалистическэ мүрысөөе бодотоор хүтэлбэрилхэ талаар паровоз задалалгын цех ехэ дутагдалнуудтай. Социалистическэ мүрысөөнэй дүнгые һарын һүүлдэ гаргаад лэ, ямаршье тобшолол хэнгүй, хожомдожо ябаһан бригадын дутагдалые хүсэд элирүүлэнгүй үнгэрдэг. Дүн гаргалгын суглаан юрэнхыдөө үдын эдеэлэлгын сагта болодог. Тиимэһээ сагай богони дээрэһээ хүдэлмэришэн юушье хэлэнгүй үлэшэдэг. Бригадын, халаанай хоорондохи мүрысөөн арбан хоногто гү, али үдэр бүри гаргагдаха ёһотой байгаа. Хэтэрхэдээ мүрысөөнэй дүнгүүдые показателиин доска дээрэ бэшэхээ болишоо. Һая болотор тэрэ доска дээрэ апрель һарын дүн бэшээтэй байдаг һэн.

Социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлгэдэ агитаторнууд шухала үүргэ дүүргэхэ байгаа. Теэд агитаторнууд юушье хэнэгүй. Цехын хүтэлбэрилэгшэд, түбхын түрүүндэ цехын начальник нүхэр Стрельников хүдэлмэришэдэйнгөө дунда нэгэтэшье политическэ асуудалаар элидхэл хээгүй.

Тус цехын партийна эхин организаци (секретаринь нүхэр Ягодин) эдэ бүхы дутагдалнуудые дары усадхахын тула зохихо хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

М. Кандабаев.

Коммунистнуудай эдэбхи хэшээл дээшэлнэ

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съездһээ хойшо үнгэрһэн саг дотор манай аймагай партийна эхин организацинуудта парти доторой хүдэлмэри нилээдгүй дээшэлээ. Түбхын түрүүндэ партийна суглаанай удхашанарынь, тэндэ абтаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтэнь һайжараа. Партийна суглаанууд дээрэ коммунистнууд шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл нюур сахингүй хэдэг боложо байна.

Манай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организацида партийна суглаанууд һайнаар үнгэргэгдэдэг болоо. Хэрбээ түрүүндээ суглаанууд ямаршье тусхай бэлэдхэлгүйгөөр үнгэргэгдэдэг байгаа һаа, мүнөө суглаан тухай 3—5 үдэр түрүүн соносхогдожо, тэндэ зүбшэхэ зүйлнүүд тухай коммунистнуудта суглаанай урда дуулгагдадаг байна. Гадна, урдань суглаанай асуудалнуудые ехэнхидээ парторганизациин секретарь өөрөө бэлэдхэдэг байгаа һаа, мүнөө коммунистнуудта даалгагдана.

Мэнэ һаяхан тэндэхи партийна суглаан дээрэ овощь ургуулгын бригадын хүдэлмэри тухай асуудал табигдажа, коммунист нүхэр Ивакинай элидхэл шагнагдаһан байна. Суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд тус бригадын ажалда байһан дутагдалнуудые элирүүлжэ, тэдэнээ дары усадхаха эрилтэ хэһэн байгаа. Удаань партийна суглаанай тогтоол бригадын хүдэлмэрилэгшэдтэ ойлгуулагдажа үгтөө. Бригадын гэшүүд бултадаа хүдэлмэреэ шэнэдхэн табихабди гэжэ партийна организациие найдуулһан байха юм. Мүнөө бригадын хүдэлмэри һайжараа. Овощной культурануудай үбһые түүхэ, нэмэлтэ тэжээл үгэхэ хүдэлмэриие бэе бэетээ мүрысэжэ байгаад, габшагай һайнаар үнгэргэнэ Мүрысөөндэ хабаадагшадай ажалай дүн показателиин доскада бэшэгдэдэг болоо. Ажалай журам нилээдгүй һайжараа.

Гэхэтэй хамта, зарим партийна эхин организацинуудта партийна суглаанууд үшөөл доодо хэмжээндэ үнгэргэгдэнэ. Энэнь ехэнхидээ суглаанайнгаа зүблэхэ зүйлнүүдые зүбөөр оложо шадаагүйһөө болодогшье байха. Заримдаа партийна суглаан ямар нэгэн захиралтын зүблөөнүүд мэтээр үнгэршэдэг, тиимэ суглаанда коммунистнууд эдэбхи багатайгаар хабаададаг байна.

Мүнөө үедэ партиин айком партийна суглаануудые һайн бэлэдхэлтэйгээр саг сагтань зарлажа байха, тэндэ абтаһан тогтоолнуудые гүйсэд бэелүүлхэ хэрэгтэ коммунистнуудай хүсые элсүүлнэ.

П. Леушин.

Заиграйн аймаг.

Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой коллективэй дунда Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съездын хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ байна. Заводой вагонно-комплектовочно цех июль һарынгаа түсэбые 108 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур хоёр комплект гаргаба. Вера Егоровна Сысоевагай хүтэлбэридэг хром гүйлгэдэг бригада социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, даалгабаряа халаан бүри 150—160 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Сысоева детальнуудта хром гүйлгэлгын шанарые шалгажа байна.

А. Мантаевай фото.

Нэгэ колхозой түрүүшүүл

Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо (Ярууна) тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэри саг соо, һайнаар ябуулагдажа байна.

Мүнөө энэ колхозой тэжээл бэлэдхэлэй 6 бригадануудта хүдэлмэрилжэ байгаа колхозниггууд абаһан уялгануудаа хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, гар хажууршад М. Цыренов, Ж-Д. Сандитов, Б-Н. Цыренжапов, Д. Ринчиндоржиев, Е. Дылыкова гэгшэд үдэрэйнгөө нормые 110—180 процент хүрэтэр һайн шанартайгаар дүүргэнэ.

Мүн эндэ ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайнаар табигданхай. Агитаторнууд нүхэд Ц-Е. Цыренов, В. Дамбаев гэгшэд колхозниггуудай дунда элидхэл, хөөрэлдөө үнгэргэнэ, мүн газетын шэнэ һонинуудые саг үргэлжэ уншажа үгэнэ. Бригада бүхэндэ ханын газетэ, «Дайшалхы хуудаһан», «Молни» хододоо гаргагдажа байдаг.

Р. Мункуев.

КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе!

Табанжэлэйнгээ түсэб дүүр[гэбэ]

Энэ зунай нэгэтэ үдэшэ ажалай үдэрэй дүүрэһэн тухайда заводой гудогой шангаар хуугайлжа байхада «Металлоширпотреб» заводой хүдэлмэришэд цехүүдһээ һубарилдан гаража байба.

Тэдэнэр ханада няалгаатай байһан плакат-молниие анхаралтайгаар уншаад, ехэл согтой хүхюунээр хоорондоо хөөрэлдэнэ. «Металлоширпотреб» заводой хүдэлмэришэд тэрэ үдэшэ баярлаха ёһоороо баярлаһан байгаа. Юуб гэхэдэ, заводто орохо будкын дэргэдэ һаяхан няагдаһан плакат-молни дээрэнь нигэжэ бэшээтэй байба: «Манай завод табадахи табанжэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь 6 һара урид, мүнөөдэр, июлиин 2-то дүүргэбэ».

Заводой коллектив ажалай бүтээсые саг үргэлжэ дээшэлүүлһэнэй ашаар энэ амжалтые туйлаһан байна. «Металлоширпотреб» заводойхид табадахи табанжэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, түрүүшынхиэ иимэ амжалта туйлаа бэшэ юм. Энэ заводойхид дайнай һүүлээр түрүүшын табанжэлэй түсэбые мүн лэ болзорһоонь урид, 3 жэл 8 һара соо дүүргэһэн байгаа. Ажалай бүтээсэ заводто саг үргэлжэ дээшэлнэ. Хэрбээ үнгэрһэн табанжэлэй эсэстэ эндэ ажалай бүтээсын 117,8 процент болоһон байгаа һаа, энэ табанжэлдэ 136,1 процент болотороо дээшэлээ.

Завод һүүлэй жэлнүүдэй турша соо шэрэм шудхадаг, никелированно зүйлнүүдые бүтээдэг, электрогагнуури хэдэг болохоһоо гадна, хэдэ хэдэн орёо station...

Заводой гаргаһан продукци гансашье республикын эрилтые хангана бэшэ, мүн хүршэ областьнуудта эльгээгдэнэ.

«Металлоширпотреб» завод һүүлшын табанжэлэй турша соо илангаяа түргөөр хүгжөө. Хүдөө ажахые саашадань эрид хүгжөөхэ тухай, парти, правительствын түүхэтэ тогтоолнуудай гараһан сагһаа хойшо заводой хүдэлмэришэд, албахаагшад болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд улам ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлмэрилнэ. Завод гансахан һүүлэй хоёр жэлэй турша соо хэдэ хэдэн машинанууд болон элдэб зүйлнүүдые, тэрэ тоодо үбһэ сомодог, таряа сэбэрлэдэг, шабар худхадаг машинануудые, бочко болон цистернэнүүдые үйлэдбэрилдэг болоһон байна. Эндэхи хүдэлмэришэд уралан нарижуулгын дурадхалнуудые олоор оруулна.

Хуушан зернопультнуудые ажалда хэрэглэхэдэ ехэ таагүй байһан юм. Заводой коллектив зернопультнуудые үйлэдбэрилхэ даалгабари абаад, тэрэ зернопультын проектдэ хубилалта оруулхаар шиидэһэн байгаа. Завод түбхын түрүүндэ туйлай хүндэ модон корпусыень хүнгэн металлическа корпусоор һэлгэһэн байна. Ролигой орондо подшипник табигдаа һэн. Тэрээнэй ашаар шэнэ зернопульт хэмжээгээрээ нилээд бага, хүнгэн болоһон байна. Зернопультын ажалайнь бүтээсэ хоёр хахад дахин ехэ болоһон юм. «С-154» маркын үбһэ сомодог машиные гаргахадаа завод ехэ б[эрхэшээлнүүдтэй] ушараа бэлэй. [Заводой] коллектив тэрэ машины[е] шэнэлэн зохёожо, ажала[й бүтээ]сые нилээд дээшэлүүлһэн [байна.] Удэлэ гаргагдаһан үбһ[э сомодог] машинануудые республикы[н] гуудай колхоз, совхоз, М[ТС]-дэ хаража болохо бай[на.] Машинануудые заримдаа [...] кранай орондо колхозно [...] хэрэглэдэг болоо. Шабар [худхадаг] машинануудые завод олоорнь гаргажа эхилээ. [Эдэ ма]шинанууд хүдөө нютагуудт[а ...]нэ барилгануудые барил[гада үргэ]нөөр хэрэглэгдэнэ.

Хүдөө ажахыда хэрэглэ[гдэдэг эл]дэб машина, хэрэгсэлнүүды[е ...]жо бүтээн гаргаха зуураа, [...]рэглэлэй зүйлнүүдые үйлэ[дбэрилхэ] гол даалгабаряа завод нэг[ээшье ...]рөөр таһалдуулнагүй. [...]үүдэ, хаабар, хадааһа, [...] никелированно түмэр оро[...]сад зүйлнүүдые заводой олоор бүтээн гаргана.

Ажалай бүтээсые дээш[элүүлхын] түлөө саг үргэлжын тэмсэ[л ...] заводто эрхим хүдэлмэриш[эд ...]гараа. Заводой анхан түр[үүшын ...]гуулагдахада ямаршье мэр[гэжэлгүй] ерэһэн хүдэлмэришэд эрхи[м ...]жэлтэй хүдэлмэришэд бо[лон ...]ургаа. Мэргэжэлгүй бай[һан ...] тоото хүдэлмэришэд мүнөө [мастер]рай, бригадирай тушаалда [ажаллана.] Федор Иннокентьевич [...]ский арбан табан жэлэй са[гта] заводой һая байгуулагдах[а ...] слесариин мэргэжэлдэ һура[...]һэн байгаа. Мүнөө нүхэр Бур[...] механическа цехтэ бри[гадираар] ажаллана. Дүй дүршэлтэй [...] гадир уралан нарижуулгы[н] дурадхалнуудые оруулаа. [...] оруулһан дурадхалнуудай олониинь үйлэдбэридэ нэб[тэрүүлэг]дээ. Үдэрэйнгөө нормые 2[00 про]центһээ доошо бэшэ д[үүргэдэг] электрогагнууршад Василий[...] Кульковтан, ажалай эрхим [...]харуулдаг, слесарьнууд Фи[...]риллов, токарь Ташлыкова, [...]шудхагша Прокопьев болон олон хүнүүд заводой омог[о бо]лонхой.

КПСС-эй ЦК-гэй июльск[эй Плену]мэй һүүлээр «Металлош[ирпотреб»] заводой коллективэй эдэбх[и үдэр] бүри дээшэлбэ. Заводой бүх[и хүдэл]мэришэд гансашье заводой[нгоо тү]сэбые бүхы дээрэнь дүүрг[эхын тү]лөө тэмсэнэ бэшэ, харин цех, бригада бүхэнэй түсэбые д[үүргэхын] түлөө эршэмтэйгээр тэмсэж[э байна.] Энэ завод үнгэрһэн июль [һарада] электроэнергеэр дутаалдабаш[а ...] һарынгаа түсэбые 115 проце[нт дүүр]гээ. Бүхы цехүүд программ[аа ...]лээд үлүүлэн дүүргэһэн бай[на.]

Заводой коллектив КПСС[-эй XX] съездын хүндэлэлдэ социал[истичес]кэ мүрысөөндэ оролсоод, н[...] 1 болотор жэлэйнгээ түсэбые [дүүргэ]хэ, шэнэ жэлэй гаратар 2 [...] түхэригһөө бага бэшэ проду[кци ...]банжэлэй түсэбһөө гадуур [...] уялга абаад, бүхы хүсэ шада[...] сүүлжэ байна.

А. Плав[...]

Городой һургуулинууд һуралсалай жэлдэ ямараар бэлэдхэнэб

КПСС-эй XIX съездын директивэнүүд соо республиканuудай столицануудта, республиканска мэдэлгэй городуудта, областной, хизаарнуудай ба промышленна томо томо центрнүүдтэ долоон жэлэй һуралсалһаа бүгэдэниитын дунда һуралсалда оролгые табадахи табанжэлэй эсэс хүрэтэр дүүргэхэ, зургаадахи табанжэл соо бусад городуудта ба хүдөө нютагуудта бүгэдэниитын дунда һуралсал бүрин бэелүүлхын тула шухала услови байгуулха, дунда һургуулинуудта политехническэ һуралсал бэелүүлхэ, һурагшадые физическэ ба ухаан бодолойнгоо талаар хүгжэнги, общественнэ хүгжэлтын эдэбхитэй ажал-ябуулагшад болгохо зорилгонууд манай һургуулинуудай урда табигдаа һэн.

Энэ харюусалгата зорилгонуудые бодото хэрэг дээрэнь дүүргэхын тула хүүгэдэй зунай амаралтын үедэ һургуулинуудые һуралсалай шэнэ жэлдэ һайтар бэлэдхэхэ, эрдэмэй үндэһэ һууринуудые һурагшадай һаадгүйгөөр шудалха, тэдэнэй зүбөөр хүмүүжэхэ эрхэ байдал дүүрэнээр бии болгохо, һуралсалай шэнэ программые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ шухала гэжэ гэгээрэлэй ба культурын хүдэлмэрилэгшэд мэдэрнэ.

Мүнөө һуралсалай шэнэ жэлэй эхилхэнь ойртоо. Теэд городоймнай һургуулинууд һуралсалай шэнэ жэлые ямар бэлэдхэлтэйгээр угтахаа байнаб?

Ерэхэ һуралсалай жэлдэ городоймнай һургуулинуудай тоо олон болохо юм. Жэшээлхэдэ, 26-дахи долоон жэлэй һургуули дунда һургуули болгогдохо, санаторно-лесной эхин һургуули долоон жэлэй болгогдохо байна. Мүн хоёр ехэ дунда һургуули шэнээр нээгдэхэ. Эндэ һуралсалай шэнэ жэлһээ һурагшад ном үзэжэ захалха юм. Эдэ һургуулинуудта шэнэ һуралсалай хэрэгсэлнүүд абтаха байна.

Гадна, городой бусад һургуулинуудта 42 мянган түхэригэй һуралсалай хэрэгсэлнүүд нэмэжэ абтаха, ондоогоор хэлэхэдэ, һуралсалай хэрэгсэлнүүдтэ һомологдоһон мүнгэн нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехэ болохо юм. Һургуулинууд шухала учебнигүүдые, уранһайханай литература абажа байна. Ерэхэ жэлһээ электротехникэ, машиноведени гэжэ шэнэ предмедүүд һургуулиин программада оруулагдаха. Һуралсалай мастерскойнууд (дарханай, слесарна гэхэ мэтэ) бии болгогдохо байна.

Мүнөө городой 1-дэхи, 2-дохи, 26-дахи, 27-дохи, 31-дэхи һургуулинуудта дарханай мастерской бии болгогдоо. Иимэшүү мастерскойнууд 3-дахи, 8-дахи, 33-дахи, 35-дахи һургуулинуудта нээгдэхэ байна. Тэрэшэлэн 1-дэхи һургуули слесарна мастерскойтой болохонь.

Городой 35 һургуулинуудай 25-ниинь һэльбэн заһагдажа ба бэлэдхэлэй бусад хүдэлмэринүүд дүүргэгдэжэ, һуралсалай шэнэ жэлые угтахаар бэлэн боложо байна.

Илангаяа 33-дахи һургуули (директорынь нүхэр Гершевич) һуралсалайнгаа жэлые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахань. Энэ һургуулида һуралсалай бүхы хэрэгсэлнүүд, һурагшадай ном үзэхэ классууд, кабинедүүд болон түлихэ түлеэн, шулуу нүүрһэн түсэбэй ёһоор бэлэдхэгдэнхэй.

Мүн 1-дэхи, 3-дахи һургуулинууд һуралсалайнгаа жэлдэ хангалтатайгаар бэлэдхээ.

Урдань 26-дахи һургуулиин директор байһан нүхэр Иванов һургууляа һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэ гэжэ оролдоогүй, ажалдаа харюусалгагүйгөөр, албан хойрогоор хандаһан байна. Тиимэ туладань һаяшаг томилогдоһон директор нүхэр Чернов һургууляа ерэхэ һуралсалай жэлдэ һайтар бэлэдхэхын түлөө ехэхэн оролдолго гаргаа. Энэ һургуулида һэльбэн заһабарилга дүүрэжэ байна. 4 мянган түхэригэй харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд абтаа. Мүн врачай кабинет шэнээр бии болгогдохо.

Городой һургуулинууд һаядаа заһабарилгын хүдэлмэринүүдые дүүргэхэ юм. Гэбэшье, городой бүхы һургуулинуудта түлеэ, шулуу нүүрһэ бэлэдхэхэ түсэб мүнөө миил 15—20 процент дүүргэгдэһэн байна.

8-дахи, 3-дахи, 22-дохи һургуулинууд һуралсалайнгаа жэлэй түсэб табижа захалаа. Бүхы һургуулинууд шэнэ орохо һурагшадай мэдээ абажа, һаядаа дүүргэхэсэ байна.

Гэбэшье, зарим һургуулинууд шэнэ һуралсалай жэлдэ хүсэдөөр бэлэдхээгүй байшоо. Жэшээнь, 23-дахи һургуули (директорынь нүхэр Бураев) шэнэ жэлдэ һайнаар бэлэдхэгдээгүй. Эндэ классуудыншье хүсэд заһабарилагдаагүй. Һэльбэн заһабарилгаяа нүхэр Бураев түргэдхэхэ гэжэ оролдоногүй. Мүн лэ 4-дэхи һургуулиин (директорынь нүхэр Токарева) классууд һая шэрдэгдэжэ байна.

Зарим һургуулинуудта багшанар хүсэд эльгээгдээгүй. Жэшээнь, 26-дахи һургуулида һуралсалай таһагые даагша, физикэ ба математикын, эхин һургуулиин багшанар томилогдоогүй. Тус һургуулиин хэды таһагуудые энэ һургуулида хабаагүй багшанар ба хүдэлмэрилэгшэд эзэлээд байна. Энээнһээнь боложо, һуралсалда шухала кабинедүүдые эндэ нээхэ аргагүй.

Һургуули шадарай өөрын талмайшьегүй һургуулинууд бии. Жэшээлхэдэ, 33-дахи һургуули иимэ байдалтай. Энэ һургуулиин эзэлхэ газар өөрын барилгануудаар эзэлэгдэнхэй. Тиимэһээ тус һургуули спортивна талмайгүй юм. Эдэ өөрын барилгануудые урилха гэхэдэ мүнгэн үгтэнэгүй гэжэ городой гүйсэдхэхэ комитедэй хүдэлмэрилэгшэд хэлэдэг. Энэ шухала асуудалые шиидхэхэ гэжэ Горсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй хүдэлмэрилэгшэд оролдоногүй.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ электротехникэ, машиноведени гэжэ шэнэ предмедүүдые заахын тула элдэб хэрэгсэлнүүд бэлэдхэгдэхэ байгаа. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй майн 15-най захиралтын ёһоор промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд ажахыда хэрэглэгдэдэггүй станогуудые, машинануудай частьнуудые ба электроприборнуудые һургуулинуудта дамжуулан үгэхэ болоһон байна.

Шэнэ программын ёһоор дунда һургуули хүнгэн («Победа») гү, али ашаанай машинатай, мотоциклын мотортой, токарна, үрэмдэлгын, фрезернэ станогуудтай, хэрэглэгдэхээ болиһон оёдолой машинатай, токарна станогтой, автомобилиин бүхы шухала частьнуудтай, хүдөө ажахын машинануудай ехэ частьнуудтай ба электроприборнуудтай байха юм.

Теэд промышленна предприятинуудай (ПВЗ, судна заһабарилгын завод, механлит, шэлэй завод, сэмбын фабрика, мяха-консервын комбинат, мелькомбинат) хүтэлбэрилэгшэд һургуулинуудай эрилтые хангаха оролдолго гарганагүй. Һургуулиин директорнүүдшье мастерскойнуудайнгаа хэрэгсэлнүүдые промышленна предприятинуудһаа дамжуулан абаха гэжэ оролдоногүй. Эдэ хэрэгсэлнүүдые һургуулинуудай абажа ядаһаар байтар һуралсалай жэл эхилхэ болохонь. Электротехникэ, машиноведениие һурагшадай гүнзэгыгөөр шудалхын тула хэрэглэгдэхэ станогуудые, приборнуудые болон бусад хэрэгсэлнүүдые һургуулинууд һуралсалай эхилтэр промышленна предприятинуудһаа дамжуулан абаха ёһотой.

Жэлһээ жэлдэ һургуулинууд шэнэ орохо һурагшадай мэдээ абадаг. Тиихэдэнь предприятинуудай байрын-коммунальна таһагууд, районой ба городой гэгээрэлэй таһагууд һургуулинуудта бодото туһаламжа үзүүлдэггүй. Иимэ хойрог заншалаа эдэ зургаанууд усадхаха зэргэтэй.

Һургуулинуудые шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэ талаар мүн республикын Гэгээрэлэй министерство һургуулинуудай директорнүүдтэ бодото туһаламжа багаар үзүүлдэг, һургуулинуудта түлөөлэгшэнүүдээ хаа яахан эльгээдэг. Гадна, жэл бүри Гэгээрэлэй министерствын захиралтаар июлиин 10-аад болотор һургуулинуудта курсантнууд, заочнигууд байлгагдана. Тиимэһээ һургуулинуудай олон классууд [...]һагуудые саг сооhь заһах[а ...]гүй байдаг. Энээнһээ боложо [һур]гуулинууд һуралсалай шэнэ [жэлдэ] бэлэдхэлгээ жэлһээ жэлдэ [...]дуулдаг, удааруулдаг. Энэ [...] мэдэжэ байжа, Гэгээрэлэй [минис]терство ямаршье хэмжээ аб[ахагүй.]

Эгээл һэльбэн заһабарил[гын ...]луун үедэ городой финансо[вые] һургуулинуудта үгтэхэ мүнг[энэй ...]дэггүй. Харин мүнгэнэй хэр[эггүй ...]хэгүй сагта мүнгэ абагты г[э...] шадаг аад, мүнгэ һомололг[...] һалдуулдаг. Энээнһээ болож[о һур]гуулинууд һомологдоһон [мүнгэн]ээ хэрэгтэй сагтаа абажа шада[...] түсэбэйнгөө ёһоор хэрэгл[...] һэльбэн заһабарилгаяа удаа[руулжа] байна. Хэрбээ һургуулинууд[та ...]хэ мүнгэнэй хэрэгтэй сагтаа [...] мүнгэ һомололгын таһалду[...]даггүй һаань, олонхи һург[уулинууд] һуралсалайнгаа шэнэ жэлд[э ...]хэлые һайн шанартайгаар, [...]лагдаһан болзор соонь дүүрг[...] Мүн финансова органууд [...]скойнуудай хэрэгсэлнүүдые [...] спортивна хүдэлмэри хэх[э ...] багаханаар үгэдэг. Энэ ас[уудалда] районой ба городой гэгээр[элэй та]һагууд финансова органууд[та ...]шэн хэлсэнэгүй.

Мүнөө һургуулинуудай г[...]ралаа хандуулха асуудал[...] гэхэдэ, мастерскойнуудые б[ии бол]гохо, машиноведени ба элек[тротех]никээр хэрэглэгдэхэ хэрэгсэ[лнүүдые] һуралсалай жэлэй эхилтэр [...]хэ ёһотой.

Һургуулиин директорнууд[...]ной ба городой гэгээрэлэй [таһа]гууд, Гэгээрэлэй министерст[вын хү]дэлмэрилэгшэд һуралсалай[нгаа шэ]нэ жэлдэ бэлэдхэлэй хүдэл[мэриин] дутагдалнуудые ойрын [...] усадхажа, тэрэниие эмхит[эйгээр] наар угтаха зэргэтэй.

Д. ЧИМ[...]

...АГ ДЭЭРЭ: Улан-Удэ, Чита городуудай хоорондохи со...тическэ мурысөөнэй хахад жэлэй дүнгүүдые гаргал...луулаан. Трибуна дээрэ ажалшадай депутадуудай Читын городской Совedэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Кузьмин үгэ хэлэжэ байна.

А. Мантаевай фото.

Хоёр городой мурысөөнэй зарим дүнгүүд

(Улан-Удын ажалшадай түлөөлэгшэдэй городской суглаанhаа)

...ан Улан-Удэдэ ажалшадай ...эгшэдэй городской суглаан ...Хоорондоо мүрысэжэ байhан Улан-Удэ городуудай пред...уудай социалистическэ уял... ямараар дүүргэжэ байhан асуудал энэ суглаан дээрэ хэлсэгдэhэн байна.

...оной нэгэдэхи хахадта Улан-...родой предприятинуудай со...ическэ уялгануудаа хэр зэр...дүүргэhэн тухай, жэлэй хоёр...хадта эдэ предприятинуудай табигдаад байhан зорилго... тухай городской Совedэй тү...лэ нүхэр **Гурьянов** элидхэл...

...Удэ городой предприятинуу...удэлмэрилэгшэд партиин ЦК-...варска Пленумэй, СССР-эй ...но Совedэй хоёрдохи сессиин ...бэрнүүдые дүүргэлтэ болгон ...стическэ мурысөөндэ орол...дорхой уялгануудые абаhан ...аhан уялгануудаа городой предприятинууд муу бэшээр ...э байна. Промышленна про...үйлэдбэрилгынгөө хахад жэ...сэбые городой предприяти...хыдөө 109,7 процент дүүргээ.

...рhэн хахад жэл соо орохон ...наринжуулгын 1508 дурад...дай 1100-ниинь үйлэдбэридэ ...үлэгдээ. Эдэ дурадхалнуу...йлэдбэридэ нэбтэрүүлhэнэй ...1 миллион 400 мянган түхэ...гэн алмагдаhан байна.

...ь гээглэжэ ябаhан хэдэ хэ...дприятинуудай коллективүүд ...түсэбые болзорhоонь урид ...ын түлөө мурысэжэ, үнгэр...ад жэлэй турша соо түрүү...н зэргэдэ гараа.

...ной заводой, «Металлоширп... заводой, Мелькомбинадай, ...й, Чкаловай нэрэмжэтэ, «По...ртельнүүдэй, мүн бусадшье ...дэн предприятинуудай кол...уд хахад жэлэйнгээ түсэбые ...татайгаар дүүргээд, жэлэйн...сэбые болзорhоонь урид дүүр... түлөө тэмсэжэ байна. Эдэ ...риятинууд табанжэлэйнгээ ...е 4 жэл 6 hара соо дүүргээ.

...жэлэй түрүүшын хахадта го... предприятинуудай 7 мянга гаран хүдэлмэришэд табадахи табанжэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид дүүргээ.

Социалистическэ уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байhан предприятинуудай хажуугаар түсэбөө дүүргэдэггүй предприятинууд городто үшөө бии байна гэжэ элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Загаhа буйлуулгын завод, «Красный путь» артель, хилээмэ баридаг 1-дэхи, 2-дохи заводууд, мүн бусад хэдэ хэдэн предприятинууд хахад жэлэйнгээ түсэбые дүүргээгүй. Городой зарим предприятинууд ямар шалтагаанhаа түсэбөө дүүргэнэгүйб гэхэдэ, эдэ предприятинуудта ажалай эмхидхэл hула байна. Жэшээнь, Улан-Удын паровозо-вагонно завод жэгдэ бэшээр хүдэлнэ.

Городой барилгын организацинууд урданайхидаал адляар муугаар ажаллана. Гэр байра бариха түсэбөө эдэ организацинууд саг үргэлжэ дүүргэнэгүй.

КПСС-эй июльскэ Пленумэй тогтоолые дүүргэхын түлөө, партиин XX съездын хүндэлэлдэ городой предприятинуудай коллективүүдэй дунда социалистическэ мурысөөнэй үргэнөөр дэлгэрhэн тухай үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

— Хилээмэнэй комбинадай коллектив московско түрүү предприятинуудай үүсхэлые халан абажа, табадахи табанжэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ шэнэ амжалта туйлаа, — гэжэ комбинадай директор нүхэр **Болотов** хэлээ. —Комбинат валовой продукци гаргалгынгаа июль hарын түсэбые 103 процент, 3-дахи кварталайнгаа түсэбые болзорhоонь урид дүүргээ. Комбинадай коллектив КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэhэн уялга абаад, тэрэнээ дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа зорюулжа байна.

Ленинэй ордento паровозо-вагонно заводой түрүү хүдэлмэришэн нүхэр **Комлев** үгэ хэлэхэдээ, заводой арматурна цехын коллективэй валовой продукци гаргаха хахад жэлэйнгээ түсэбые 105 процент дүүргэhэн тухай, партиин XX съездын хүндэлэлдэ арматурщигуудай дээшэлүүлэгдэhэн уялга абаhан тухай мэдээсээ.

Пригороднэ районой хэдэ хэдэн предприятинуудай хахад жэлэйнгээ түсэбые дүүргэбэшье, түсэбөө дүүргэдэггүй предприятинууд үшөөл бии юм гэжэ райкомой секретарь нүхэр **Федорченко** тэмдэглээ. Пригороднэ районой ажалшад партиин XX съездын хүндэлэлдэ абаhан уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэхэ юм гэжэ нүхэр Федорченко районой ажалшадай үмэнэhөө городой ажалшадай хамтын суглаанда хабаадагшадые, мүн Чита городой түлөөлэгшэдые найдуулаа.

Чита городой предприятинуудай социалистическэ уялгаяа ямараар дүүргэжэ байhан тухай Читын горсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр **Кузьмин** суглаанда хабаадагшадта мэдээсээ.

Городой промышленна предприятинуудай продукци үйлэдбэрилгынгөө 7 hарын түсэбые 104 процент дүүргэhэн тухай нүхэр Кузьмин хэлэхэ зуураа, хэдэ хэдэн предприятинуудай хүдэлмэридэ горьтой дутагдалнуудай бии байhан тухай мэдүүлээ.

Республикын Министрнүүдэй Совedэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Тараненко,** сэмбын фабрикын профсоюзна комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **Горькова,** «Бурмонголстрой» трестын 3-дахи участогай модошо дархан нүхэр **Козлов** болон бусад суглаанда үгэ хэлээ.

Чита городой түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар болоhон Улан-Удэ городой городской суглаан түсхай тогтоол баталан абаа. Хоорондоо мүрысэжэ байгаа Чита, Улан-Удэ городуудай промышленна предприятинуудай хүдэлмэрие саашадань hайжаруулха хэмжээ ябуулганууд тэрэ тогтоол соонь хараалагданхай.

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗУБШЭЛ

Ургасые гээлтэдэ оруулангүй яажа хуряахаб

Ойрын 5—6 жэлэй туршада орон доторoo 10 миллиард пүүд оpooho таряа жэл бүри абадаг болохо хэрэгтэ нэгэ шухала нүхэсэл хадаа таряа хуряалгые удааруулгые, оpooho гэээлгые болюулжа, хуряалгые 10 үдэрэй турша соо үнгэргэхэ хэрэгтэй гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленум заахан байна.

Ургаса хуряалгын болзорые унжагайруулхада Сибирьтэ хатуу шэниисын хүсэд эдеэшэhэнэй hүүлээр 15 хоноод хуряахада таряан айража, оpoohоной 4,5 процентнь, зөөлэн шэниисын 26,5 процентнь гээлтэдэ ородог гэжэ научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаанууд тодоруулаа.

Хуряалгын унжагайрхада оpoohон айража ехээр гээлтэдэ ородог. Жэшээлхэдэ, хуряалгын эхилhээр 24-дэхи хоногтонь таряа комбайнаар хадахада 5,3-haa 27,8 процент хүрэтэр оpoohон гээгдэдэг. Тэрээнhээ гадна, хуряалгын унжагайрхада бороо, hалхинhаа боложо таряан хэбтэшэдэг, мүндэртэ сохюулдаг, саhанда даруулдаг, тиигэжэ бүри ехээр гээлтэдэ ородог байhанииинь мэдээжэ.

Тарянанай гээлтэ хуряалгын унжагайрhанhаа болохоhоо гадна, мүн хуряалгые бүхы заабаряарнь МТС-үүдэй ябуулаагүй дээрэhээ болодог юм. Унаhан ба богонёор ургаhан таряа суглуулха түхеэрэлгэнүүдэй, зерноуловительнүүдай бүхы комбайнуудта хэгдээгүй дээрэhээ таряан мүн лэ гээгдэдэг. Комбайнуудые зүбөөр ашаглажа шадаагүй дээрэhээ, мүн солоомо болон мэхиинэтэй хамта оpoohон гаралсашадаг.

Ушар тиимэhээ таряа хуряалгын болзорые богонидхохын тула комбайнер бүхэн халаанайнгаа нормые эрхэ бэшэ дүүргэхэ, түрүү механизаторнуудай дүй дүршэлые хүсэдөөр хэрэглэхэ зэргэтэй.

Манай республикын эрхэ байдалда таряа хуряалгын болзорые богони болгохын тулада тарянанай эдеэшэнтэжэ байхада хадаад, hүүлээрнь сохихо түрүү арга ехэ удхашанартай. Тарянанай эдеэшэнтэжэ байхада хадахада ургасын хэмжээн бага болодоггүй юм. Юундэб гэхэдэ, тэрэ үедэ оpoohон хүсэд эдеэтэй болонхой байдаг. Комбайнуудай жэгдэрэн хадажа орохоdo түрүүн тракторна жаткануудые (виндроуэрнүүдые) таряа хадалгада хэрэглэхэ ёhотой. Тиигэжэ хадагдаhан тарянанай хатамсаар подборщигуудтай комбайнуудаар сохюулдаг. Комбайнуудай таряа хуряалгада жэгдэрэн ороод байхадань, үдэртөө комбайнаар таряа хуряагаад, hүниидөө, үглөөгүүрнь шүүдэрэй хататар тэрээгээрээ хадагдаhан таряа сохюулха хэрэгтэй.

Түрүүн сабшаад, hүүлээрнь сохихоdo оpoohониинь халажа, гутадаггүй, шанар hайнтай байдаг. Тиимэ оpoohоной ургаха шанарынь, мүн хилээмэн болохоdoo амтаниинь ехэ hайн байдаг юм.

Набтар ба шэнгэн таряае иимэ аргаар хоёр таhалжа хуряаха хэрэггүй. Имагтал үндэрынь 80 сантиметрhээ богони бэшээр аад, нэгэ квадратна метр дээрэ 280—350 ургамалай ургаhан үдхэн таряаел иимэ аргаар түрүүн хадаад, hүүлээрнь сохижо абаха хэрэгтэй. Оpoohoто культурануудые газарhаа 20—25 сантиметр дээгүүр сабшаха ёhотой. Тэрээнhээ доогуур сабшаа hаа, хадагдаhан таряан газартаа нялдаад, түргэн хатажа үгэдэггүй, мүн суглуулхадашье гээлтэдэ ородог байна.

Хадагдаhан таряае поли дээрэ 3—4 үдэрhөө удаан хэбтүүлжэ болохогүй. Удаан хэбтэбэл, таряан газартаа нялдажа, гээлтэдэ ороxo байна.

Ингэжэ хоёр таhалан хуряахада оpoohоной шанар тон hайн байдаг, оpoohон багаар гээгдэжэ, гектар бүхэнэй валовой суглуулбари ехэ болодог. Тиимэhээ ингэжэ хуряахада тонно оpooho хуряалгала гаргагдаhан гаргаша комбайнаар гансата хуряаhанhаа ехэшье үнэтэй болодоггүй.

Хуряалгын болзорые богонидхохын, машинануудай хүдэлхэдэ, тарянай гээлтые бага болгохын тулада машинануудаа таряа хуряалгала хайшан гэжэ зүбөөр бэлэдхэхэ, хэрэглэхэ ёhотойб?

1. Загонийе зүбөөр гаргаха хэрэгтэй. Загоной утань хүндэлэнhөө 5—8 дахин ехэ байха зэргэтэй. Тиихэдээ загон хахалагдаhан газарые утаашань гаргагдаха зэргэтэй. Хэрбээ хүндэлөөшэнь загон гаргабал, комбайнай ябасань аалидажа, сабшалгын ба сохилгын агрегадуудай хүдэлмэри hуладхажа, сабшалгын үедэ оpoohон ехээр гээгдэхэ юм.

2. Хуряалгын агрегадай бүтээсэ ехэдхэхын тулада комбайнай хадажа ябахадань, тэрэниие зогсооногүйгөөр оpoohыень буулгаха хэрэгтэй. Прицепной комбайнай зогсожо, оpooho буулгаха бүридэнь 4—6 минутаhаа бага бэшэ саг хэрэгтэй болодог. Бүхэли үдэр соо энээндэнь 1,5—2 час гаршадаг. Энэ саг соонь 2—3 гектар таряа хадажа, нилээд сэхэхэн горючи алмажа болохо юм.

3. Унаhан, ута солоомотой ба богонёор ургаhан таряа зүбөөр хуряаха хэрэгтэй. Унаhан таряа хуряахын тулада хэбтэнхэй ургаса үргөөд сабшаха түхеэрэлтэнүүдээр комбайнуудые хангаха хэрэгтэй. Тингэбэл, хадалгын үедэ таряан гээлтэдэ багаар ородог ба сабшалгын аппарат доогуур сабшадаг юм. Богонихоноор ургаhан таряае хуряахадаа мотовилын далинуудта 150—200 миллиметр үргэнтэй брезент хадаха хэрэгтэй. Мотовилын эрьелдэхэдэ брезент хадаатай эдэ далинуудынь брусай пайлсанууд дээрэ үлэhэн тарянанай богонихон эшэнүүдые ба залаануудые газарта унагаангүй транспортер дээрэ гаргадаг.

Дунда зэргээр ургаhан таряа хадахадаа мотовилын далинуудай зүүн захадань нарихан брезент хадаха хэрэгтэй. Тэрэниие хадахада оpoohон мүн лэ гээгдэхэсээ болидог.

Шиигтэй, үрмэдэhэтэй гү, али эдеэшээгүй ногоон таряа хадахада ,комбайнай транспортёрой шэглүүлэгшэ валигта үбhэ ногоон оройлдожо хахадаг, тиигэжэ комбайнай hаатаlga олошордог юм. Үбhэ ногооной оройлдожо хахахагүйн тулада полотногой урда ба хойто захыень брезентээр халхалха хэрэгтэй. Ургамалнуудай энэ суурнуудай ехээр бутардаг дээрэhээ сохигдоhон оpoohон хүсэд hагшагдангүй, солоомотоёо гарашадаг ушар үзэгдэдэг. Энээниие болюулхын тула барабанай болон декын шүдые үсөөрүүлхэ хэрэгтэй.

4. Комбайнуудые бүлэг бүлэгөөрнь хэрэглэхэ шухала. Нэгэ поли дээрэ 2-hoo 4 хүрэтэр комбайн табигдажа, тэдэнэр дүтэ дүтэхэн загон хээд хададаг. Иимэ арга яахадаа hайн бэ гэхэдэ, комбайнуудые техническэ талаарнь хангалгые хүнгэдхэдэг, ток дээрэ оpooho сэбэрэлгые түргэдхэдэг, солоомо болон мэхиинэ суглуулга ба бусад хүдэлмэриие түргэдхэдэг. Комбайнуудай ингэжэ олоороо нэгэ газарта хүдэлхэдэ бүхы комбайнууд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, хэсэг хэсэг тарялаание хуряаха болзор богонидходог, тарянай гээлтые ехээр хороодог байна. Үргэлжэ ехэ тарялантай аймагуудта комбайнова паркые бүлэг бүлэгөөрнь ашаглажа эхилхэ шухала.

Ороной түрүү комбайнернуудай үлэмжэ hайн арга методүүдые, уралан нарижуулгануудые республикын МТС-үүдэй хүдэлмэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй.

Краснодарска хизаарай Восточно МТС-эй комбайнер, Социалистическэ Ажалай хоёр дахин Герой Д. И. Гонтарь комбайнда техническэ харууhалга наринаар ба саг соонь хэхэ ябадалда анхаралаа ехээр табидаг. Техническэ харууhые hайнаар хэдэг дээрэhээнь загондо ябаhан сагайнгаа 85—90 процентые комбайн бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаdag. Тиихэдэ бусад комбайнернууд миил 54—60 процентыень ашагладаг байна. Нүхэр Гонтарь техническэ харууhалгые hайнаар хэдэг дээрэhээ хадажа ябаха үедөө комбайнайнгаа байлгые тон үсөөн болгоо. Тарянай гээлтые бага болгохо, комбайнайнгаа хахаха ябадалые болюулха хэдэн нарижуулгануудые тэрэ хэрэглэhэн байна.

Үдэрэй халаанда комбайнайнгаа радиаторта уhа нэмэжэ хэхын тула олон комбайнернууд үе үе болоод лэ комбайнаа байлгадаг. Энээниие болюулхын тулада түрүү комбайнернууд 30 литр уhанай багтаха бак комбайн дээрэ табяад, комбайнайнгаа ябуул дунда радиаторташь уhа хэжэ, энэ hааталгыень болюулдаг байна.

Комбайнай сохиhон оpooho сэбэрлэлгые механизацилха гээшэ тон ехэ удхашанартай. Манай республикын колхозууд комбайнhаа ороhон таряа халаангүйгөөр сэбэрлэжэ шадахаар таряа сэбэрлэдэг ба хатаадаг механизмуудаар яhала хангагданхай. Эдэ механизмуудые зүбөөр ашаглажа шадабал ток дээрэhээ ороhон тарянae гутаангүй, түргэнөөр сэбэрлэхэ дүүрэн арга манда бии.

Жэжэхэнүүд аад, олон ток түхеэрэхын оронда hайса механизацилагдаhан нэгэ ехэ центральна ток барихада мүнгэ зөөришье, түхеэрэлгэшье багаар гаргашалагдадаг. Мүн тэрэниие эмхидхэлэй-техническэ талаарнь хүтэлбэрилхэдэншье үлүү hайн байдаг. Иимэ тогууд хүдэлмэришэ хүсэнэй хэрэглэмжые 10—20 дахин бага болгодог байна.

Таряа хуряалгада ажалай эмхидхэл hайжаруулжа шадабал хуряалгын болзорынь богони болохо, оpooho таряан гээлтэдэ оруулагдангүй хуряагдаха байна.

И. Абзаев, БМАССР-эй Хүдөө ажахын министерствын инженер.

...артийна хүдэлмэрилэгшэд тухай үнэн зүб очеркнууд

(Уншагшын тэмдэглэл)

...ральна газетэнүүд болон ...нуудай хуудаhануудта хэб... колхозно байдал тухай бэ... үнэн зүб, hонирхолтой очерк...нь советскэ уранзохёолшо ...киниие манай уншагшад ...мэдэхэ юм. Овечкинэй 15 ...ууд амяраа сборник болгог...длэгдээ. hаяхан хүдөө ажа...бэл «Колхозно байдал тухай ...ууд» гэжэ нэмэжэ бэшэгдэ...рэнэй хоёрдохи сборник хэб...гдаба.

...хозой хүтэлбэрилхы кадрнуу...жүүлгэ, колхозуудые дефе...аннээр хүтэлбэрилгэ, хүдөө ...уудта ниитэ-политическэ хү...ри эмхидхэлгэ, колхозно үй...дэ түрүү мичуринска нау...тэрүүлгэ гэхэ мэтын хүдөө ...н хүдэлмэрилэгшэдэй hанаа ...е хододоо эзэлдэг олон асуу...д очеркнууд соо харуулагда...

...оной юрын үдэрнүүд», «Тү...тэдэ», «Хүнэй hанал бодолой ...рнүүд», «Өөрынгөө гараар» ...үлшын дүрбэн очеркнууд ...олониитэ зонтой партийна ...советскэ органуудай холбоо ...тгаа бэхижүүлгые уранзо...й уран үгөөр харуулна.

...зохёолшо очеркнуудые бодо...дал дээрэhээ абажа бэшэнэ. ...соо бэшэгдэhэн ушар нэгэ ...а зэргын» районд бол но... ...й гол геройнууд гэхэдэ, рай...дэхи секретарь Борзов, хоёрдохи секретарь Мартынов гэгшэд юм. Түрүүшынхинь албанай талаар дэбжэхые хүсэдэг, ажалдаа ёhо тэдыгээр хандадаг хүн, хоёрдохинь—бүхы зүрхэнhөө оролдожо хүдэлнэ. Тэдэнэй хоорондо онсо шухала асуудалнуудаар арсалдаан гарана. Энээндэ Мартыновайнь хараа бодол илана. Колхозуудай хүтэлбэрилэгшд, юрын колхознигууд, МТС-үүдэй ба районно эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд очеркнууд соо мүн лэ геройнууд боложо оронхой.

Үшөө түрүүшын очеркын эхеэр, район доторойнгоо байдалай түлөө харюусалгаяа мэдэрhэн Мартынов хадаа районие Борзов шэнгеэр гансааран хүтэлбэрилжэ болохогүй, имагтал хүтэлбэрилэгшэд, колхознигууд болон механизаторнуудай хамтын хүсөөр хүдэлмэрее hайжаруулжа болохо гэhэн тобшолол хэнэ. Район соогоо түрүү, эгээн баян «Страна Советов» гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Демьян Васильевич Опенкинтэй Мартынов сэхэ руунь хөөрэлдэхэдөө бэлэдхэлэй түсэбые түрүү ажахын ашаар дүүргэдэг буруу ябадалые саашадань болюулха, гээгдэжэ ябаhан колхозуудые түрүүшүүлэй зэргэдэ хүрэтэр үргэхын түлөө хамаг бүхы хэмжээ абаха шухала гэжэ гүйсэд ойлгоно.

—Хүндэтэ хүршэнэрнай бидэндэ мянган центнер үритэй агша,—гэжэ Опенкин хэлэнэ.—Тэдэнэй түлөө таряашье тушаагаабди, тэдээндэ үрэhэ хүрэнгэшье үгөөбди... Миниихеэр хадаа энэ уршагта үргэмжэ, тэдхэмжые болюулаагүйдэмнай коммунизм болохогүй. Барандаа коммунизм байгуулалсаха ёhотой!

Мартыновай зүб hанал бодол партийна эдэбхитэдэй дэмжэлгэ олоно. Түрүүшээр гансахан Опенкин Мартыновта үнэн сэхээ хэлэхэ гэжэ шиидээ. Удаань мүн райисполкомой түрүүлэгшэ Руденко тэдээнтэй hаналаа нэгэдэнэ. Тиихэдэ hүүлшын очерк соо партийна эдэбхитэдэй диилэнхи олониинь Мартыновые дэмжэнэ.

Хүн зонтой нягта холбоо барисаатай байха гээшэ зүбөөр хүтэлбэрилгын шухала нүхэсэл мүн гэжэ Мартынов hайн мэдэнэ.

Мартынов поли дээрэ Костя Ершовой тракторай дэргэдэ ошоно. «Хамаг хойшолонгыемни саhан хушана бэзэ» гэжэ найдаад, энэ тракторист 30 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалхын оронд 15 сантиметр гүнзэгыгөөр хахална. Трактористнууд болон прицепщигууд «оройдоо хахалангүйгөөр» тарилга хэхэ тухай хөөрэлдэнэ, полевод-новатор Терентий Мальцевай арга методэй удхыень мэдэнэгүй...

—Хооhон болоhон талаар Мартынов сэдьхэлээ ехэ hанаата болон саашаа ябана. «Инхэдээ яаха ёhотой юм, трактор бүхэнэй ойро hахиха ёhотой гээшэ гү? Борозда ухашалжа ябаха ёhотой гээшэ гү?.. Ершов мэтын хүнүүдые түхэриг килограмм хоёроор ойлгуулхаhаа ондоо арга үгы хэбэртэй... Гансахан лэ hэшхэлдэ найдажа болохогүй байна даа. Механизаторнуудые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй. Тэдэнэрэй дунда манай партийна организацинууд hайсахан лэ хүдэлмэри ябуулха бололбо гээшэ ха» гэжэ hанана. Колхозуудтахи хэрэг ажалай hайжарhан тухай hүүлшын очеркнууд дээрэhээ харахада партийна организацинууд хүдөө нютагуудта ниитэ-ойлгуулламжын ба эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри ябуулаа гэжэ ойлгохоор байна.

Колхознигууд болон механизаторнуудтай хөөрэлдөөд байхада Мартынов элдэб журамшуулга тухай колхозуудта үлүү ехээр зааhанай, хэзээ тариха, хайшан гээд тариха, хуряаха тухай тэдээндэ заабаршалhанай үлүү, энээгээр тэдэнэй hайн үүсхэл багадхагдана гэhэн тобшолол хэнэ. Кабинет соо hуугаад, хамаг юумые уридшалан мэдэхэгүйш.

Мартынов «Борьба» гэжэ эгээн холын колхоздо гурбан үдэр байжа, хэдэн олон хүнүүдтэй хөөрэлдэнэ, түрүүлэгшэ түрүүтэй нэгэ хэдэн, өөдэгүй хомхой хобдог хүнүүдэй артелиие өөрынгөө эзэлүүри болгохоо hэдэhыень элирүүлнэ.

— Кадрнууд. Энэл даа, хамагые шиидхэхэ юумэн! — гэhэн тобшолол Мартынов хэбэ. — Колхозой түрүүлэгшээр хүдэлхэ хүсэлтэй байhанаа эгээн түрүүн райисполкомой түрүүлэгшэ Руденко мэдүүлбэ. Комсомолой райкомой секретарь Рыжков, районой прокурор Нечипуренко, судья Грибов, горсоведэй түрүүлэгшэ Скуратов гэгшэд тэрэнэй жэшээе дагаба.

Олониитын hаналые наринаар шагнаха, мэдэхэ ёhотой гэжэ Мартынов хүнүүдые hургана.

— Танай дутуу дунданууд тухай шамhаа, МТС-эй директорhээ дуулаhанда орходоо юрын трактористнуудhаа юундэ ехээр дууланабиб?— гэжэ Глотовhоо тэрэ асууна. Хүн зоной, олониитын хэлэhэн хамаг юумые манай хүтэлбэрилэгшэдтэ дуулгаха уялгатайбди. Шиний трактористнууд гүрэнэйхеэр бододог хүнүүд гээшэ. Хүдөө тосхонуудта МТС-үүдэй үнэхөөрөө гүрэнэй хүсэтэ предприятинууд болохыень тэдэнэр хүсэнэ. Хаана, ямар юумэдэмнай дутуу дунданууд ямар шалтагаанhаа гаранаб гэжэ гүнзэгыгөөр мэдэхээ hанабал, тэдээнтэй хөөрэлдэхэ, зүбшэхэ хэрэгтэй. Теэд ши дашье hанаа амар хүн байнаш.

Энэ зүбшэлынь миин үнгэрөөгүй. «Өөрынгөө гараар» гэжэ hүүлшын очерк соо Глотов тухай иигэжэ уншанабди: «...Үбгэжөөл арбаад наhаар залуу болоhон шэнги болошоо. МТС-ынь хамагhаа түргэнөөр, хамагhаа hайнаар хуряалгаяа дүүргээ, район соогоо эгээн ехэ ургаса абаа...»

Партийна хүдэлмэрилэгшэ хадаа колхозhоо колхоз бүхэндэ ябажа, «дутуу дунданууд» тэмдэглэжэ абалгаар, тэрээн тухай партийна органуудта мэдээсэлгээр» хүдэлмэрээ хизаарлаха ёhогүй. Эгээл тиимэhээ партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ райкомой инструктор Николенкын хэлэhэн үгэдэ Мартынов тон дурагүй байба. Николенко болбол колхозуудай партийна организацинуудай хүдэлмэридэхи дутуу дунданууды миил тоолоод лэ, тэдэниие усадхахын тула байра дээрэнь ямар бодото хэмжээ абаха тухай юушье хэлээгүй.

Борзов Мартыновhаа тад ондоогоор хүдэлнэ. Борзов нүхэдтөө үнэншэдэггүй, обкомой урда ходо «өөрыгөө харуулхые» оролдодог хүн. Борзов мүн дээдэ органуудай заабариие имагтал обкомой урда тоосохын тула дүүргэдэг байба.

Борзов ба Мартыновай хоёр ондоо хараа бодолые харуулан, обкомой секретарьтай Мартыновай телефоноор юун гэжэ хөөрэлдэhэн тухай автор очеркынгоо эсэстэ бэшэнэ. Дээшээ тушаалда орохоёо Мартынов ото таhа арсана.

«Би эндэ үшөө юушье хэжэ үрьдеэгүйб. Үгы даа, үгы! Яашье болохогүй!... Эндээ hайса хүдэлхэ хэрэгтэй. Хожом хүнүүдэй hайнаар hанажа ябахаар, тиимэ hайнаар хүдэлхэ хэрэгтэй...»

Энэ дүрбэн очерк хадаа колхозой ажабайдал тухай, партийна хүдэлмэрилэгшэд тухай үнэн зүб, hайн повесть болоhон байна.

Колхозно ажабайдалые эрхимээр мэдэхэ байhанай ашаар автор хэдэ хэдэн шухала асуудал хүрсаар табижа ба манай мүнөөнэй байдалые гүнзэгыгөөр ойлгожо шадаhан байна. Эдэ очеркнууд ажабайдалда үзэгдэдэг элдэб бэрхэшээлнүүдтэй тэмсэлдэ hургана, советскэ хүндэ эрэлхэг зориг, бэе бэедээ этигэл, хүндэлэлгэ хүмүүжүүлнэ.

Партийна хүдэлмэрилэгшэд өөhэдынгөө бодото хүдэлмэридэ туhатай ба hонирхолтой олон юумэ эдэ очеркнууд сооhоо олохо байна.

Б. БОРИСОВ.

Югославиин Арадай Федеративна Республикын Арадай Союзна Скупщинын делегаци Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкые хараа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Украинска ССР-эй павильон соо айлшад ороод байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Югославска парламентска делегаци Киевһээ мордобо

КИЕВ. (ТАСС). Югославиин Арадай Федеративна Республикын Арадай Союзна Скупщинын делегаци Киевтэ үнжэһэнэйнгөө һүүлээр автомашинада һуугаад, Харьков орохоёо августын 12-то гараа.

Украинска ССР-эй Верховно Соведэй түрүүлэгшэ П. Г. Тычина, Украинска ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо С. А. Ковпак, УССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. Н. Зленко, ажалшадай депутадуудай Киевскэ городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. И. Давыдов, Украинын КП-гэй Киевскэ горкомой секретарь Г. Г. Шевель, Республикын Верховно Соведэй Президиумэй, УССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд югославска парламентска делегациин гэшүүдые үдэшөө.

Украинска ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо С. А. Ковпак Киев ерэһэнэйнь түлөө югославска айлшадта баясхалан хүргөөд, советскэ Украина соогуур һайн ябажа аяншалхыень тэдэндэ хүсэһэн ба украинска арадай үнэн зүрхэнэй хани халуун амаршалта югославиин арадуудта дамжуулхые тэдэнийе гуйһан байна.

Югославска делегациие толгойлогшо Владимир Бакарич хани ёһоор ба хүндэтэйгөөр угтаһанайнь түлөө Украинска ССР-эй Верховно Соведтэ, киевэйхидтэ, украинска бүхы арадта гүнзэгы мэдэрэлтэй байһанаа элишэлэн мэдүүлээ.

ПОЛТАВА. (ТАСС). Югославиин Арадай Федеративна Республикын Арадай Союзна Скупщинын делегаци Украина соогуур аяншалха зуураа, Полтавада хүрэбэ.

Полтава орохо замдаа югославска айлшад Киевскэ, Черкасска ба Полтавска областьнууд соогуур ябажа гараа. Уужам дэлгэр талануудта самоходно комбайнуудаар, жаткануудаар, бусад машинануудаар таряа хуряалгые тэдэнэр ажаглан хараа. Кукурузын, наран сэсэгэй, хартаабхын, хулһанай тарилгануудта делегациин гэшүүд ехэ анхарал хандуулаа. Полтавска областиин Решетиловка гэжэ районно центр шадар айлшад машинаһаа гаража, кукуруза тариһан үргэн ехэ талмайе һонирхон хараа. Энэ кукуруза квадратно-гнездовой аргаар таригдаһан байгаа. Энээн тушаань, газарай хүрьһэ элдүүрилгэ ба тарилгын хойноһоо харууһалга, кукурузые хуряажа абалга ба силос даралга тухай тэдэнэр олон асуудал һураһан байна.

Ажалшадай депутадуудай областной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. Черченко, партиин обкомой секретарь Н. Рожанчук, ниитын организацинуудай түлөөлэгшэд Полтава шадар ерээд ябахадань делегациин гэшүүдые угтаа. Тэдэнэр югославска ханинараа халуунаар амаршалаа.

Түүхэтэ Полтавска байлдаанай газарые, Полтавын гоё һайхан юумэнүүдые айлшад хараа. Айлшадай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан обед болоо.

ХАРЬКОВ. (ТАСС). Югославиин Арадай Федеративна Республикын парламентска делегаци Полтаваһаа августын 13-най үдэшэ эндэ ерээ.

Полтаваһаа Харьков орохо замдаа делегациин гэшүүд Харьковска областиин Валки городто хүрэһэн байна. Городой олониитын организацинуудай түлөөлэгшэд, мүн хэдэн зуун ажалшад тэдэнийе халуунаар угтаа. Харьковска облсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Мартыненко Арадай Союзна Скупщинын депутадуудые халуунаар амаршалаа. Делегациие толгойлогшо Владимир Бакарич харюугай үгэ хэлэхэдээ хүндэтэй һайнаар угтаһанайнь түлөө баясхалан хүргөөд, Харьков городто ба Харьковска областьдо айлшалжа ябаһандаа минии нүхэд ехэ баяртай байна гэжэ тэрэ хэлээ.

—Советско-югославска харилсаануудай һайжарһые советскэ хүнүүдэй һайшаажа байһыень соносходоо ехээр баясамаар байна. Бидэнэр таанадтал адляар: югославска ба советскэ арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан мандаха болтогой! гэжэ хэлэнэбди.

Советскэ хүдөө ажахын делегациин США-да ошоод байлга

ЧИКАГО. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Советскэ хүдөө ажахын делегаци хадаа Миннесот штадай хүдөө ажахытай танилсалгаяа августын 11-дэ дүүргээ.

Штадай университедэй хүдөө ажахын колледжын туршалгын фермэнүүдтэ, Оватонна ба Рочестер городууд шадар байдаг хэдэ хэдэн эмхи зургаануудта делегаци хүрэһэн байна. Оватоннада Даниэль Гейни гэгшэдэ хамаатай һайн үүлтэртэй моридой заводто делегаци орожо хараа. Делегадуудай мориной заводто ороходонь. тэрэнэй эзэнһээ гадна, нютагай ээзд баяшуулай түлөөлэгшэд делегадуудые халуунаар угтаа.

Оватонна городтохи «Оватонна Мэнюфэкчуринг компани» гэжэ фирмын багахан заводто делегациин гэшүүд орожо хараа. Энэ завод транспортернууд болон бусад машинануудые бүтээдэг юм.

Удаань делегаци хадаа Рочестер городто хүрөө. Рочестер город шадар байдаг «Рочестер Бридинг Фарм» гэжэ шубуу үсхэбэрилдэг томо ажахыда, мүн һүнэй заводто орожо хараһан байна.

Рочестер городтохи ахадүү Мейо гэгшэдэй клиникэдэ делегадууд үлэшэлэн уряалаар ошоо. Клиникэдэ советскэ делегациин ерэхэдэнь Рочестер городой хүн зон үйлсын хоёр талын тротуарнууд дээгүүр олоороо суглараад хүлеэжэ байгаа. Клиникын гол үүдэндэ д-р Мейо, клиникын элитэ мэргэжэлтэд айлшадые угтаа. Клиникын ажал-ябуулгатай танилсаһанайнгаа һүүлээр советскэ делегадууд обедтэ уригдаһан байна. Энэ обедые клиникын администраци ба нютагай коммерческэ организацинууд айлшадай ерэһэндэ зорюулан эмхидхэһэн байна.

Дэлхэй дээрэ мэдээжэ болоһон эрдэмтэ д-р Чарльз Мейо обед дээрэ ингэжэ хэлээ: «Таанадай ерэлгые ехээр һайшааха зуураа, энэ хадаа эб найрамдалай хэрэгтэ ехэ шухала удхашанартай ушар гэжэ тоолоноб. Таанар советскэ хүдөө ажахын делегациин гэшүүд, тэрэшэлэн танай орондо ошоод байһан манай хүдөө ажахын түлөөлэгшэд хоорондоо үгээ ойлголсолгые хүгжөөлгэдэ туһалха зохёон байгуулхы ехэ хэрэг бүтээнэ гэжэ би тоолоноб. Танай делегациин США-да дахяад һаяар ерэхые хүсөөд би үгээ дүүргэхэм»,

Миннесот штадай университедтэ августын 10-най үглөөгүүр советскэ делегаци хүрөө. Делегаци хадаа университедэй хүдөө ажахын колледжын директор д-р Мейси гэгшэтэй уулзажа штат дотор хүдөө ажахын мэдээнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг гуримтай танилсаа. Университедтэ агрономическа колледжын профессорнүүдтэй болон һургагшанартай советскэ делегаци танилсаа. Хоёр ороной эрдэмтэдэй хоорондохи холбоо барисаа үргэдхэхэ шухала байһан тухай университедэй олон хүдэлмэришэд элишэлэн мэдүүлһэн байна.

Американска хүдөө ажах делегаци Узбекистанда ерээд байна

ТАШКЕНТ. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Узбекистанай хүдөө ажахын гол һалбаринуудай нэгэн хлопок тарилгые американска хүдөө ажахын делегаци ехээр һонирхоһон байна. Августын 12-то айлшад хоёр бүлэг боложо таһараад. республикын хэдэн колхозуудта болон научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудта хүрөө.

Делегациин олонхи гэшүүд Уильям Ламберт түрүүтэйгээр уһалагдадаг газартаряалангые механизацилгын ба электрификацилгын дундаазидахи институдай туршалгын участогуудые хэдэн часай турша соо хаража, хлопчатник тарижа ургуулхын тулада советскэ конструкторнуудай байгуулһан машинануудай хүдэлхыень һонирхоһон байна. Хүрэһэ элдүүрилгэ, газар уһалдаг саг үргэлжын каналнуудые ба саг зуурын бороздануудые малталга, полиие жэгдэлэлгэ, тарилга, ряд хоорондын элдүүрилгэ, хлопок хуряалга гэхэ мэтын бүхы хүдэлмэри айлшадта харуулагдаа. «Ташсельмашин» заводой коллективэй бүтээһэн хлопок хуряадаг элдэб маркын комбайнуудые тэдэнэр һайса хараа. Фермер Оуэн Огайо штадта 200 гектар талмай дээрэ хлопок таридаг юм. Тэрэ, мүн делегациин бусад гэшүүд квадратно-гнездовой аргаар хлопок таридаг найман рядтай сеялкые ехээр һонирхон хараа. Энэ сеялкэ Узбекистанай колхозууд болон совхозуудай полинууд дээрэ энэ жэлдэ анха түрүүн үргэнөөр хэрэглэгдэһэн байна.

Институт өөрынгөө участогууд дээрэ туршалгын хүдэлмэри хэхэһээ гадна, республикынгаа совхозууд болон колхозуудай полинууд дээрэ туршалга хэдэг юм гэжэ делегациин гэшүүд мэдэжэ абаһан байна. Ташкентскэ областиин Янги-Юльскэ районой Свердловой нэрэмжэтэ колхоздо ошоходоо дээрэ хэлэгдэһэнийе үнэншэн этигэһэн байна. Энэ колхозой түрүүлэгшэ Социалистическэ Ажалай Герой Абдумалик Шарахмедовэй хэлэһэнэй ёһоор гектар бүриһөө 40 үлүүтэй центнер хлопогой ургаса эндэ абтахаар хүлеэгдэнэ.

Делегациин гэшүүд хадаа Саламат Саидовагай бригадын хлопогой полиие хараа. Саидова гектар бүриһөө 47 центнер хлопок мүнөө жэлдэ хуряан абахаар батсаана.

Һанамжануудтухайгаа хөөрэлдэһэнэйнгөө, малажалай механизированнэ фермэнүүдые харуу... гаа һүүлээр колхознигууд а... обедтэ урижа, өөһэдынгөө... нальна янзаар шанаһан эд... лоор хүндэлөө. Уильям Ла... даа хани халуунаар угтаһа... советскэ хлопок таригшадай... тануудтай танилсаха арга... нойнь түлөө колхознигуудта... лан хүргөө.

—Манай оронуудай хо... экономическа ба культурна... барисаан хадаа эб найра... хани барисаанай аша тү... рюулагдан саашадаа хүгжө... жүүлэгдэхэ бэзэ гэжэ найд... гээд Ламберт хэлээ.

Фермер Джекобс түрүүтэ... дэ бүлэг делегадуудынь Ле... денто хлопогой ажалай нау... жэлэлгын бүхэсоюзна ин... хүрөө. Үндэр ургаса үгэдэг... хлопок тариха талаар ин... хүдэлмэрилэгшэдэй хэжэ... ажалтай тэдэнэр танилсаа. ... тудай сэхэ хүтэлбэреэр Дун... колхозууд болон совхозууд... шан сортын хлопок гурба д... нэ сортын хлопогоор һэлгэгд... хадаа хлопогой ургасые дээ... һэн ба шанарыень һайжа... байна. Мүнөө үедэ хлопок д... хеэ шэнэ сортоор һэлгэгдэж...

Бүлэг делегадууд хадаа ... дай лабораторинуудай боло... шалгын хоёр станциин хүд... тэй танилсаа.

Удаань энэ бүлэг делегаду... кентскэ областиин Кызыл-... стан гэжэ колхоздо ошоо. ... тарилгаһаа болон малажал... хозой болон колхознигуудай... ход абадаг байһые айлшад ... хоо. Байрын гэрнүүдые боло... турно-гэгээрэлэй эмхи зурга... тэдэнэр анхаралтайгаар ада... раа. Колхознигуудтай хамта... хые урихадань, тэдэнэр энэ ... лыень дуратайгаар хүлеэн а...

Колхозһоо бусахынгаа ур... Джекобс хадаа хлопок тари... лаар колхознигуудай хэжэ ... ажал хүдэлмэридэ үндэр ... үгөө. Американска хүдөө ... делегациин Дунда Азида ... ушар Советскэ Союзай ба Х... Штадуудай арадуудай хоо... барисаае улам һайжаруул... олгохо бэзэ гэжэ найдажа ... тухайгаа тэрэ элишэлэн мэдү...

Делегаци хадаа Узбекскэ С... колхозууд болон совхозуудаа... шадаа аяншалха байна.

Австридахи Советскэ посольствы... мэдээсэл

ВЕНА. (ТАСС). Австридахи Советскэ посольствын мэдээсэһэнэй ёһоор СССР-һээ Австрида байдаг онсо ба бүрин эрхэтэ посол И. И. Ильичев федеральна канцлер Ю. Раабта августын 12-то бэшэг эльгээгээ. Тэрээн соонь ингэжэ хэлэгдэнэ. Советскэ правительство хадаа Гүрэнэй договорой хүсэндөө ор... дашарамдуулан мүнөө үедэ... рийска федеральна түмэр за... рэглэмжэдэ байһан, зүгөөр С... Союзда хамаатай трофейнэ п... ной составые Австриин прав... вода түлөөһэтүйгөөр дам... үгэхэ гэжэ тоолобо.

Архиин хорон ямар бэ?

Манай орондо хүнэй хүниие мүлжэхэ, дарлаха ябадал үни усадхагданхай. Советскэ хүнэй бүхы ажал ябуулгань нэрэ хүндын, алдар солын, шэн зоригой ба габьяагай хэрэг болонхой. Ажалша хүнэй зохёохы үүсхэл, ухаалан зохёолго, хамаг шэнэ, түрүү юумые манай гүрэн һайшаадаг, урмашуулан дэмжэдэг.

Советскэ хүнүүдэй олонхинь социалистическэ нангин зөөриие арьбажуулхын, бэхижүүлхын, ажалай бүтээсые таһалгаряагүй дээшэлүүлхын түлөө оролдолго хэшээл хододоо гаргадаг.

Гэбэшье, манай дунда коммунистическэ моральда харша аашануудые гаргадаг, капитализмын үлэгдэлнүүдһээ үшөө хахасаагүй зарим нэгэ хүнүүд бии. Зарим нэгэнэй ухаан бодолдо үлэһэн тэрэ үлэгдэлнүүд манай обществын коммунизм тээшэ дабшан ябаха замдань һаад ушаруулдаг байна.

Эдэ муухай үлэгдэлнүүдэй нэгэниинь архида оролго болоно. Архи хадаа хүнэй бэе махабадта хоро хүргэхэһөө гадна, элдэб аморальна, гэмтэ ябадал үйлдэхэ замда оруулдаг, тингэжэ сэхэ сэбэр ябаһан хүниие гэмтэн болгодог байна.

Архида оролго капитализмын үедэ эгээ ехээр таража һужэрһэн байгаа. Капиталистнар архи ехээр үйлэдбэриижэ худалдахадаа олзо ехээр оруулхаһаа гадна, ажалшадые мунхаруулан өөһэдынгөө ангиин интересүүдэй түлөө тэмсэхэ ябадалһаань хүдэлмэришэдые холодхолог, тэдэнэй зохёон байгуулхы элдэб хиие доошолуулан дарадаг юм. Мүнөөнь өөрынгөө гэхэ бодолгүй, зориггүй, мохоо, һогтуу хүнүүдые буржуазин дарлаха, богоолшолходошье бэлэн бшуу.

Архи хадаа илангаяа нерв муудхаадаг. 100 грамм архи 2 суудхын турша соо хүнэй бэедэ хоро хүргэжэ болохо гэжэ эрдэмтэд элирүүлэнхэй. Энэ хадаа ажалай бүтээсые доошолуулдаг, хүнэй бэе махабадые һуларуулдаг, муудхаадаг байна. Иимэһээ багаханаар архи уухада бэедэ туһатай, хоро хүргэдэггүй гэжэ хөөрэлдэдэг ушар тон буруу юм. Үнэндөө зарим хүн бага багаханаар, «эдеэ шэнгээхын» тулада архи балгадаг болоһоор, саашадаа хододоол зуун грамм бари бариһаар, нэтэрүү хүхэ архиншан болошодог байна бшуу.

Архи ехээр уудаг болоһон хүн зан муутай, шашаг, задагай аматай, һайрхуу гү, али харуу болодог, бүхы моральна дүрсээ гээжэрхидэг юм. Иимэ архинша хүн ууртай, халтад гэһэн юумэнһээ сухалаа хүрөөд, элдэб эшхэбтэр муухай аашануудые гаргадаг, гэмтэ ябадалай харгыда ородог байна. Тиимэһээ «һогтууһаа галзуу айха» гэжэ арадта дэмы хэлсэдэггүй.

Статистикын харуулдагай ёһоор, хулиганска гэмүүдэй 80 процентнь һогтуугаар хэгдэдэг байна.

Һогтууһаа боложо хүниие хүндөөр шархатуулха, гэмтээхэ, зуун граммай мүнгэ бэдэржэ, ганса нэгэн хүниие тонохо, алаха, айлнуудые тонохо, дээрмэдэхэ, советскэ хүнүүдэй хубиин зөөри хулууха, буляаха ба ниитын социалистическэ нангин зөөриие үбэршэлхэ, үгэлгэ, эдилгэ абадаг ябадалнууд ушардаг.

Моральна талаараа тогтууригүй зарим хүнүүдэй архида орожо, гэмтэй болоһон ушарнуудые харуулха болоо һаа олон байдаг.

Темлюйскэ заводой залуу хүдэлмэришэн, гражданин Пукач гэгшэ ходо архи уудаг, һогтуугаар ниитын журам эбдэдэг болоһон байгаа. Саашаа болохо тудам тэрэ дортожо, хэдэн хоногоор архидадаг, ажалдаа гарадаггүй, абаһан салингаа гэртэхиндээ асардаггүй, хуу ууж архидаг болобо.

Түрүүшын мүшхэбэридэ Пукач ингэжэ хэлээ һэн: «Гэм хэхынгээ урда тээ ходо ехээр уунги байгша һэм, тиимэһээ юушье хэһэнээ һананагүйб».

Пукач архинша боложо ганса өөрөө хохидоо бэшэ, харин үри хүүгэдтээ, гэртэхиндээ тойбо тодхор татадаг, ажалай журам, ниитын гурим эбдээ, талаар ябаһан зониие дайраа, доромжолоо, сохёо. Эдэ гэмтэ хэрэгэй түлөө тэрэ хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаһан байна.

Архиһаа боложо нэрэ алдараа, һэшхэл бодолоо бэлэхэнээр хубилгажа, гүрэнэй ба ниитын зөөри хулгайлжа, мүнгэ зөөри үбэршэлжэ эхилдэг ушар үзэгдэдэг. Жэшээнь, Кабанскын райпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэд байһан Пеньковский, Лайн, Стеньков ба Якушев гэгшэд харюусалгата тушаал эзэлжэ байгаад, 200 мянган түхэригэй кооперативай зөөри үбэршэлһэн байна.

Эдэ гэмтэд эд бараанай базые, райпотребсоюзай магазинуудые өөрынгөө зөөри мэтэ болгожо, удаан саг соо кооперативай зөөри хулгайлжа, уһан тулам болотороо архидадаг байһаниинь мүшхэлтөөр элирээ.

Энэ гэмтэдэй бүлэгые толгойлогшо Пеньковский РПС-эй түрүүлэгшэ байһан Огневтой база шадар хүхэ архидаа хэдэг, Кабанскын аймагай зарим хүтэлбэрилхы хүнүүдые архидуулдаг ба сэхэ РПС-эй базаһаа һай һайн эд бараануудые элбэгээр тэдэндэ үгэдэг байгаа. БМАССР-эй Верховно сүүд эдэ гэмтэдтэ шанга зэмэ амсуулаа. Группые эрхилэгшэ Пеньковский 20 жэлээр эрхэ сүлөөгөө хаһагдаһан байна.

Социалистическэ зөөри үбэршэлхэ, хулгайлха ябадал гүрэндэ тон аюултай, хүндэ гэмүүдэй нэгэниинь гээшэ. «Арадай зөөри хулгайлааша, арадай ажахын интересүүдтэ һаалта түбэг хэдэг хүн мүнөөхил шпион ба урбагша гээшэ, тэдэнһээ бүри доро бэшэл һаа»—гэжэ И. В. Сталин хэлээ һэн.

Мүн гүрэндэ аюултай гэмүүд шпионаж, Эхэ орондоо урбалга, нюуса хэрэгүүдые дайсанда дамжуулха ушарнууд архитай холбоотой, архидааһаа болодог.

Ажал хүдэлмэриин үедэ ажалай журамуудые сахихагүй, һогтуу байһанһаа ажалдаа гарахагүй гү, али һогтуугаар ажалдаа гараад гэнтын аюулда дайрагдаха ушарнууд болодог.

Шажан мүргэлэй һайндэрөөр, обоо бүхын тахилганаар дашарамдуулан хүдөө нютагуудта тосхон тосхоноороо архидалган боложо, ажахын ээлжээтэ, хойшолуулашагүй хүдэлмэри дүүргэлгэдэ ехэхэн һаад ушаруулагдадагынь элитэ. Хэдэн ажалай үнэтэ үдэрнүүд ямаршье туһагүйгөөр, хооһоор хосордог.

Тиимэһээ зарим колхозуудта ажал хүдэлмэридэнь һаад хүргэгдэдэг, Бичурын, Мухаршэбэрэй, Тарбагатайн ба Кабанскын аймагай зарим колхозуудта иимэ һайндэрэлгэн болодог.

Мүн транспортын зарим хүдэлмэришэдэй забхай ябадалһаа ехэ аюулнууд ушардаг. Архиин халуунтай шофернууд харгыда ябаха ёһо журамуудые бүдүүлигээр эбдэжэ, машинаа эбдэдэг ба хүн зониие гэмтээдэг.

Жэшээлбэл, ЗИС-5 гэжэ автомашинын шофёр Малых гэгшэ нёдондо жэл Татаурово станциһаа «Еловка» гэжэ модо отолдог газарта ошохо харгыдаа архидаад, ехээр һогтошоһон байба. Бусахадаа машинадаа 7 хүниие һуулгаад гараба. Һогтуу шофер аюултай газараар ябаһанаа ойлгоогүй, аюулгүйе сахиха харгын тэмдэгүүдые бүри обёоронгүй «даража» ябатараа, харгын эгсэ годирһон газарта хүрэмсөөрөө, машинаяа байлгажа шадангүй хабсагай мүргөөд, харгыһаа халижа, 90 метр үндэр байса жалга руу урбалдан унаа һэн.

Машинын хүмэрһэнһөө боложо хоёр хүдэлмэришэн тэрэ дороо үхэжэ, 4 хүн хүндөөр шархатаһан ба машинань бута һүрэжэ эбдэршэһэн байгаа. Архинша шофёр Малых хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаа һэн.

Иимэ аюулта ушарнууд эндэ тэндэ үшөөл үзэгдэдэг.

Мүн архи хадаа советскэ гэр бүлын дайсан болоно. Архиһаа боложо зарим бүлэ һандаршадаг. Архинша хүнэй бүлэдэ хэрэлдээн, наншалдаан, хараал шэрээл таһардаггүй юм. Иимэ бүлын гэшүүд бэе бэеынгээ абари зан муудхаадаг, сэдьхэлээ гутаалсадаг.

Жэшээнь, гражданин Ванаг граждана Ф. гэгшэтэй гэрлэн сасуу гэртээ ходо һогтуугаар ерэдэг болоо һэн. Иимэ байдалһаа боложо эдэ хоёрой хоорондо хэрэлдээн гаража эхилээ бэлэй. Эдэ хоёрой саашадаа сугтаа һууханьбэрхэ болоһон байба. Февралиин 25-да Ванаг баһа һамгаяа хараагаад, столоводо ошожо һогтоторо архи уугаад, гэртээ ерэжэ архи уухыень хориһон ... унтажа хэбтэхэдэнь хутагаар ... жа алаһан байна. Энэ ал... хатуу шанга уголовно хэ... хабаадуулагдаа һэн.

Иимэ зэбүүрхэлтэй муухай... далда гансал архи оруулдаг бшуу.

Манай социалистическэ ... хүнэй архида орошохо со... база үни усадхагданхай юм... шье, капитализмын энэ хор... дэл үшөөл хүсэд һалаадүй. ... капитализмын энэ үлэгдэл... усадхажа шадаха дүүрэн ... бди. Культурна эмхи зур... ажалшадай амарха, сэнгэх... нуудые, Культурын байшан... кино ба театрын хүдэлмэри... жаруулха, залуушуулай дун... культура болон спортые ... дэлгэрүүлхэ, элүүр энхэ б... түлөө, советскэ гэр бүлын са... улам бүхэжэхын түлөө ле... пропаганда үргэнөөр ябуулх... ла. Архида орохо ябадалтай... организацинууд, профсоюзна... мольско организацинууд ша... сэл саг үргэлжэ хэхэ зэргэт...

Архи намнадаг, ажал хүд... һөө гээгдэдэг, зайгуултадаг, ... гэртэхиндээ ба обществодо ... бэг ушаруулдаг зарим зоной ... ойлгуулалмжын хүдэлмэри ... архиин хорые ойлгуулха, ... орожо, хүн бэеэ алдаһан зар... лые зүб харгыдань оруулха ... манай советскэ хүнүүдэй нэр... хэрэг болоно.

И. БАЛУРОВ, БМ...
прокуратурын ниитэ ...
таһагай начальник, ю...
младша с...

Редакторай ор...
О. ГОМБО...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32. заместителя редактора — 32-74. отв. секретаря —27-37. партийной жизни, сельского хозяйства— 47-59. пропаганды и переводов — 35-1... культуры и быта, промышленности—34-05. местной информации и писем — 24-74. корректорская—32-67. бухгалтерия 37-32 Для междугородных переговоров — 16.

Н 00538. Типография министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №...